

Yıl: 1

Sayı: 6

Haziran
2022

Daima Edebiyat

e-dergi ~ edebiyat | kültür | sanat

Tema: Başak

Muhammet Erdevir, Ahmet Doğru, Hande İkbāl Türedi, Beyhan Keçeli, Hüseyin Kılıç, Demet Özdemir, Ahsen Dalca Korkutan, Rûmeysa Oğuz, Yasemin Coşkun, Metin Ariel, Şule Hatipoğlu, Burçin Laçın Altay, Osman Özenbaş, Erkut Tokman, Oğuz Ertürk, Yakup Ünsal.

Tema Dışı:

Ersin Kartal, Hatice Yıldırım, Ahmet Şerif Doğan, Ümit Polat, Nisa Eser, Ömer Çiftçi, Gazel Yiğit, Emirhan Mutlu, Korkut Kabapalamut, Uğur Özak, Özkan Kaya, Suzan Yörük, İbrahim Hulusi Kaya, Zeynep Yenen, Yakup Diker, Taha Ömer Bilik, Huban Seda Aras, Jale Önder Darıcı, Emine Selcen Akkuş, Emel Koşar.

ARKA KAPAK Şiiri: Ahmet Menteş

www.edebiyatdaima.com

ÇIKTI

KÜNYE

Daima Edebiyat e-dergi, www.edebiyatdaima.com tarafından periyodik olarak yayına hazırlanan aylık kültür, sanat, edebiyat dergisidir.

Daima Edebiyat dijital olarak yayımlanır, basılı değildir ve erişimi ücretsizdir. Yayımlanan yazı ve şiirlerin telif hakkı ve hukuki sorumluluğu yazarına/şairine aittir. Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz.

Genel Yayın Yönetmeni: Muhammet Erdevir

Yayın Kurulu: Ersin Kartal, Emine Gündüz Menteş, Ercan Sağlam, Hatice Yıldırım, İbrahim Halil Çelik, Murat Serdar Çakıroğlu, Betül Yordam, Hande İkbâl Türedi ve Ahmet Menteş.

dergi@edebiyatdaima.com

    [/daimaedebiyat](https://www.daimaedebiyat.com)

Daima Edebiyat
e-dergi ~ edebiyat | kültür | sanat

Tasarım & Dizgi: Prelüt Creative Medya

Kurumsal Firmalar, İşletmeler ve Bireysel Girişimler için;
SEO Uyumlu Metin ve İçerik Yazarlığı, Sunum, Basın Bülteni,
Açıklaması ve Brief Yazımı; Kitap-Dergi-Katalog Yazım, Tasarım
ve Yayıncılığı; Editörlük ve PR Hizmetleri, Sosyal Medya Yönetimi,
Pazarlama Çözümleri, Web Sitesi.

prelutcative

0546 237 91 79
prelutmedya.com

PRE
LÜT

İÇİNDEKİLER

Tema: Başak

- Muhammet Erdevir – Yürümek Sonsuzca s. 7
Ahmet Doğru – Koyu Başak s. 10
Hande İkbâl Türedi – Veda Bâbı s. 11
Beyhan Keçeli – Küçürek Öyküler: Başaklar ve Kadınlar s. 12
Hüseyin Kılıç – Başak s. 14
Demet Özdemir – Yüreğimde Savaş Var s. 16
Ahsen Dalca Korkutan – Kara Kazanı Sürüye Sürüye s. 21
Rümeysa Oğuz – Bozkır Çölü s. 24
Yasemin Coşkun – Başak ve İnsan s. 27
Metin Arıel – Kanlı Başak s. 29
Şule Hatipoğlu – Hasat s. 30
Burçin Laçın Altay – Umutsuzluğun Tesellisi Yine Umutta s. 33
Osman Özenbaş – Kiviz Başağın Hazinesidir s. 35
Erkut Tokman – Kervanın Düşü s. 37
Oğuz Ertürk – Yitik Buğdayın Söylencesi s. 39
Yakup Ünsal – Hasat İlahisi s. 40

Tema Dışı

- Ersin Kartal – Şeleğinde Zan Gülleri s. 42
Hatice Yıldırım – Düşünce Durakları s. 44
Ahmet Şerif Doğan – Ama Sen Bilirsin s. 46
Ümit Polat – Küçürek Öyküler s. 47
Nisa Eser – Bil(in)mezlik s. 49
Ömer Çiftçi – Anlat Oblomov s. 53
Gazel Yiğit – Siyah Yol s. 54
Emirhan Mutlu – Bir Ağacı Öpmek s. 58
Korkut Kabapalamut – Uyku ve Deniz s. 62
Uğur Özak – No Rufer s. 63
Özkan Kaya – Sarı Yosma s. 64
Suzan Yörük – Distopik Düşler s. 65
İbrahim Hulusi Kaya – Arkamızda Zulmün Gölgesi s. 67
Zeynep Yenen – Tuhaf Bir Hastalık s. 68
Yakup Diker – Sana Karşı Yeniyim Biraz [Çünkü] Çocukluğum Değilsin s. 71
Taha Ömer Bilik – ArtaYalan s.72
Huban Seda Aras – Ben Anlatıcınız s. 73
Jale Önder Darıcı – Derin Bir Yalnızlığın Romanı: Tatar Çölü s. 77
Emine Selcen Akkuş – Kör Baykuş s. 80
Emel Koşar – Cam Göbeği s. 86

Arka Kapak Şiiri: Ahmet Menteş – Tabuta Sığmaya Çalışan

BU SAYININ TEMASI

başak

YÜRÜMEK SONSUZCA

Muhammet Erdevir

Suya eğilen başak, göğün sonsuzluğu karşısında. Kuşatma altında hayal diye tanımladığın imgelem. Surlar yalınkat karaçalı dikenini doğuruyor kış ortasında. Rotasız, muallak, lafazan. Elbisenin yenlerinde mavi kelebekler uçuşuyor; mavi kuşlar, mavi alev, mavi bir yara. Çiçeğinle böyle mi konuşursun? Kınalı parmak uçların hangi şehri dolaşır? Hangi şehrin sokaklarına gömersin eski acılarını. Hangi şiirin mezar taşı gibi gelir konur başucuma? Benim çok sorum var, senin cevap vermeye vaktin yok. Ağta ağıt, ilenmeyse ilenme... Kendine faydası yok yorgunluğumun. Annenin yaptığı yemeklerle avutuyorsun kendini, aynı yemekleri aynı şekilde yaparak aynı lezzeti yakalamaya çalışıyorsun. Bir şey eksik bu kimya formülünde: Anne. Annenden dolan o derin ve yapış yapış boşluk çiçeklerle konuşarak dolar mı? Kaç kelebek daha uçuracaksın içini ferahlatmak için? Başaklarıma dokuzlu kurşun büyüklüğünde dolular düşüyor; tarlam, harmanım, hanumanım harap ah!..

“Bir gün gözlerimin ta içine bak”

Yüzünü görmedim. Gördüm sandım oysa gölgenden tanımış, silüetini ezberlemiştim. Gölge. Sihirli, anahtar, cazip sözcük. Parmak uçların kitaplara değişiyor; bazı satırlarda, bazı kelimelerde duraksıyor. Gölgen düşüyor kâğıdın sinesine. Kitaplar böyle böyle güzelleşiyor, bazı satırlar böyle böyle derinleşiyor. İlk yaz nasıl açıyorsa gül guncasını bak öyle çoğalıyor sözcükler sana doğru. Açtığın derinlikte, sebebi olduğun o gölgelerde yeşeriyor umudun çekirdeği. Şiirler okuduğun gecelerin sabahında sesin eşlik ediyor mesafelerime. Sesinle güzelleşiyor apartmanların arasından akıp giden yollarım.

Sen özgürlük kadar büyü ve güzelsin. Bunu en çok parmakların piyanonun tuşlarına değdiğinde hissediyorum. Uzak şehrinin yamaçlarından taze bir rüzgâr kopuyor, nehrini ve ovanı aşır yalçın kayalıklara vuruyor başını. Ardından bana geliyor. Karda kaydığın dar sokaklardan, çocukluğunun geçtiği küçük evin balkonundan, şimdilerde ciğerlerini dolduran tertemiz bahar havasından haberler taşıyor. Belki mektuba ihtiyacım yok, varlığın bir mesaj göğün bahçelerinde.

“Anlarsın ölümler niçin yaşarmış”

Anne gitmiş, sen kalmışsın. Parmak uçlarından damlayan acı her kilidi açıyor gölgenle birlikte. Anne gitmedi, uzakta sadece. Ya da gitti, gelmeyecek bir daha. Görmek mümkün olmadıktan sonra fark ne ki ikisinin arasında? Yemekler de bir türlü tutmuyor üstelik. Tatsız tuzsuz, yavan. Dökülmüş ıslak yaprak kokusu geliyor ağzına aldığı her lokmadan. Sen benim yalnızlığımsın. Sana baktıkça yalnızlığım ızdırapsız bir yavaşlıkta derinleşiyor. Uzaklardaki gölgeliğim oluyorsun, kendimi bulmak için yamacına doğru yolculuğa çıkıyorum. Üstüme uzanan söğüt dallarının hissettiklerini dinlemek için sana geliyor. Araya kuş sesleri, bahar kokuları giriyor. Uzaklardan denizin tuzlu tadı geliyor dudağıma. Çirkinliği yakıştıramadığım bir aynada sana bakıyor, sende kendimi görüyör, gördüklerim içinde huzuru keşfediyorum.

Mektuplar bekliyorsun zamansızlığından. Sana gelinecek küçük zamanlar çalışıyorum kâinatın atlasından. Zamanın dokusunu bozmadan gerçekliğin dokumasına dokunuyorum. Ellerini izlerken, parmak izlerinden keleklerin doğduğunu görüyorum. Bak işte içimde uçan bu; heyecan duyduğum, heyecanlandığım, mutlu olduğum. Sonra sesin bir şiire dönüşüyor, bazı kelimeleri vurgulayarak söylüyorsun. Altını çiziyorum konuşmalarının. İnsanın kendi varlığından memnun olması güzel şey, insanın senin varlığıyla mutlu olması daha da güzel. Ne kan ne can meselesi, seni beklemek ve aramak sadece sabır meselesi. Dinlenmeden sana koşabilecekken sabretmek mecburiyeti içinde sana ait zamanları kendi içine katlıyorum. Kat kat derinleşen o zaman dilimlerinin büyük anlamı için sözcükler öriyorum sana. Benim duvarımda yalnızca sözcüklere yer var çünkü. Senin sözcüklerine, bizim sözcüklerimize. O sözcüklerden kendine bir yol bulman, surları aşman, kaleleri fethetmen için birer zafer sadece.

“Yağmurdan sonra büyülmüş başak.”

Mayıs bir müjdeyle, laleler, güller ve yabani çiçeklerle geliyor. Ben tarlaları işgal eden gelincik ve papatyalar arasından sana yazıyorum. Güneş tenimi yakıyor. Kulağımda taze dallar arasında hışırdayan rüzgârın sesi. Burnumda sıcak, keskin, baygın bahar kokuları; önemde sen, uzaklığın, tozpembe bir bulut içinde endamın. Kollarının yeninde çiçekler açıyor bir renk cümbüşü içinde. Sen tebessümünle serin bir sığınağa dönüşüyorsun. Geldin, kat kat duvarlar arkasına saklanmış gizemleri çözdün. Geldin, erişilmez burçlara dokundun. Geldin ve yorgunlukları memnuniyete dönüştürdün. Gelişinin peşi sıra iltifatları anlamsız ve değersiz kılacak bir edayla dünyayı güzelleştiriyorsun. İçli bir türkü açıyorum seni izlerken, odaya yanık bir ses doluyor. Sonra nefes, sonra merak, sonra acabalar... Nasıl kokarsın baharda? Hangi parfüm yayılır boynundan göğsünün boşluğuna? Yanık türkülere gönlünü kaptırdığın hercai gecelerde aklının bir ucuna ben düşer miyim? Gül dalı yerine koyar mısın dikenli dallarımı soluklanmak için? Kendi güçsüzlüğüm içinden güç bularak kâğıda kaleme sarıldığımda gözlerin dolaşır mı bu satırlarda? Sana sorum çok, sorum bitmez aklımda sen oldukça.

KOYU BAŞAK**Ahmet Doğru**

Susturabiliriz acıyı bir ders boyunca
sonra bütün gün akşama kadar
afili iletilerle cafcacılı paylaşımlarla
susturabiliriz yan tarlada sararan başakları
hem şehir hem sanayi elleri cepte
tabiat boynu bükük ağaçlar yeşil perde
nasılsa akşam haberleri
kanırtarak kanatır unutulana

bakabiliriz pencereden doyasıya
henüz gözlerimizi şenlendirecek kadar güzel
içimizi açacak kadar temiz bir gün var
daha saldırmadı canavar araçlarla müteahhitler
çevirmedi etrafımızı beton surlar
tarlalar koyu başak
salınıyor kımıl kımıl rüzgârla
hâlâ mest kokular içinde iğde
kendinden geçerek uçuyor kuşlar

susturabiliriz acıyı bir ömür boyu
güzle birlikte titreyen hüznü
kendini yerden yere vuran yaprağı
tabiatın can damarında büzülen yarınları
sonra gün batımı çılgınlıkları
sonra martı sonra karga
sonra bütün bir yaz sıcak sancıyla
kendinden geçecek Çukurova

belki susturamayabiliriz...
susturabilir miyiz apartman görmemiş sarnıç
pek yakında yıkılacak ev
sarı başakları biçilince çökülecek tarla
arka fonda bulut telde kırlangıç
hangi türkü yakılır bundan sonra?

VEDA BÂBİ**Hande İkbâl Türedi**

parmaklarımla seziyorum
rüyaya durmuş anason ılıklığı
dolaşüyor gözkapaklarımı
şımarık tayın bacakları gibi
mumun korkak alazı titrer
deniz kol gezer
ölüme dik uzanan sıradağlarımda

kafamda esen hasat sancısıdır
yetimlik savurur
alkımı kamaştıran kader
aklımı karıştıran ağyar.
devrim daim olduğunda
yakuttan taşı olsa, altından zincir
doğarken takılan
tasmadır fâniliğimiz.

seziyorum başak tılsımının
acımik bir bozlağın
kavuştağıyız sevdiğim
teninin buğday kokusuna
kuşlar konar
kabullenişim
melteme durmuş boran
toprağın koynuna girişini

gecesine düşman ay şimdi
Fırat yatağını ayırdı Dicle'yle
köklerine minneti yok dalların
yazla kış döngüsüne mapusken ömür
tadı ölümsü, yokluğun
ama sitemkâr ama koygun
yolar saçlarını kepezelik
kafa tutar kızıl gözlerle
ılgın dallarının süprüntülerine
leyleklerin iki yüzlü göçlerine
ama nafile ama serde acizlik
inandım kabullendim
artık sen toprağın kalbi
başağın sessiz uykusu
derinlerde

KÜÇÜREK ÖYKÜLER: BAŞAKLAR VE KADINLAR

Beyhan Keçeli

HERHANGİ BİR YER

Bir kadın sabahın ilk ışıklarıyla tanıdığı şehirden çıkıyor. Başı cama yaşlı. Bu defa başka. Nerede kaybettiğini bilmediği bir şeyi arar gibi. Herhangi bir otobüsle herhangi bir yere varıyor. Hep hayal ettiği gibi.

Oralarda bir yerlerde olduğunu biliyor. Küçük bir ev. Bir vazoda bir tutam başak. Başları henüz eğilmemiş, taze. Yaşamak bu kadar kolay mıymış, diye mırıldanırken herhangi bir evin küçük camına yaşlı başı: Ömründe ilk defa kendine varıyor.

KİMSESİZ

Bir başak tarlasında bir kadın kimsesiz doğuruyor. Daha on altısında. Sızısı bedenine yâr. Kimsesizlikten geliyor bu işler başına. Olanı da yitiriyor. Kadından daha kimsesiz, hiç kimsesiz bir evlat. Ömrü boyunca bitmeyen öfkesiyle tek kimsesi olan annesine düşman. Babasızlığının sehpasında annesi sallanıyor.

FİRÜZE

Başaklar, ılık rüzgârlarla salınıyor. Bir kadın sokakta dans ediyor. Islak asfaltın üzerinde kayan ayakları tatlı bir ritmin peşinde. Zarif beyaz elleri ince çizgiler çiziyor birbirine kavuşmadan. Saldırgan sesler kulağına hiç uğramıyor. Duydum da ne oldu şimdiye dek... Şuracıkta ölsem hasret kaldığım dost gibi karşılarım ölümü. Başakların duyduğunu duymayan ademoğulları, deli diyorlar kadına. Oysa fonda Firuze çalışıyor.

ÖLMEK ÇOCUKLUK GİBİ

Bir kadın bir uçurumun kenarında gülümsüyor. Uzun zamandır ilk defa. Çocukluğunda içinde koştuğu başak tarlalarının tatlı, altın sarısını hatırlıyor. Ayak uçlarında yükselip çeşmeden avucuna dolan suyu içiyor. Uçup kurtulmayı her defasında başaran kuşları kovalıyor. Uçurumun ucunda. Ayak uçlarında yükseliyor usulca, kolları iki yandan göğü kucaklıyor. Ölmek ne güzel şey. Çocukluk gibi.

YENİ GÜN

Bir kadın bir akşam vakti derin bir nefes çekiyor sigarasından. Yükünü alıp gitmişlerin huzuruyla gecenin boşluğunda salınıyor. Koltuktan sarkan elinde tuttuğu imzalı mühürlü kâğıtta gözleri. Vay be, diyor. Gevşeyen bedeni koltuğa yayılırken hasatta pulluktan kaçıp toprağa kavuşan başak tanelerinin doğurganlığıyla yeni güne hazırlanıyor.

BAŞAK

Hüseyin Kılıç

Şikayetçiyim komiserim. Ben şimdi sana anlatacağım ama sen bunla da bir konuş. Yemin billah ediyor bir şey bilmediğine ama sen ömrünü böyle işlere vermiş bir adamsın. Belki bizim görmediğimizi görür, duymadığımızı duyarsın.

Biz nerden bilelim komiserim böyle olduğunu. Giymiş takım elbisesini, gelmiş elimizi öpmüş. Allah'ın emri peygamberin kavliyle... Üstüne hem öksüz hem de yetimmiş. Ne yaptıysa kendi yapmış. Gece gündüz okumuş. Sonunda da almış çalıştığının karşılığını. Ziraat Bankasına müdür olmuş. Şubenin adını söyleliydi ya unuttum şimdi. Gerçi hepsi yalanmış ama ben nasıl anlayım de mi? Yakasına takmış kocaman başsağı. Bankada çalışmasa verirler mi o işneyi? De mi komiserim?

Görüyorsun bak kızımı, sen söyle ilçede daha güzeli var mı komiserim? Utanma utanma. Sen devletsin. Devletle vatandaş arası utanma mı olur? Hem istesen... Gözümünden sakladım ben bunu. Yemedim yedirdim. İçmedim içirdim. Kız çocuğu bu başka bir şeye benzemez. Öyle mi? Ablasını da severim ama bu ayrıdır. Ablasında hiç böyle şeyler olmamıştı. O zaman banka mı var? Var tabi de, damat da akrabadan olunca getirdi zarfta verdi başlığı. Ne o öyle bankadan meefeetee falan. Bunu Latif bankacı diye getirince güvendik. Bankacı değil, orası kesin de belkim de hiç okumamıştır bile hırto. Biz nerden bilelim. Takmış yakasına koskoca başsağı. Banka defterimi de aldı, ben işletirim başlığı diye hem. O da üçkâğıtmış. Kendi yazmış nasıl yaptıysa. Biz de inandık işte, yüce rabbim indiriverdi hepimizin gözüne perdeyi.

Ben yine dışarılıklı adama kız vermezdim de... Latif'i bilirsin. Bilmez misin? Benim yeğen. Talip'in oğlan. Talip benim bir büyüğüm. İstanbul'da yaşıyor. Ticaret yapar. O getirdi bunu. Kahvede mi tanışmış n'apmış. Yine böyle takım elbiseliymiş. Ne tavsiye ettiyse faydasını görmüş bunun Latif. Biri hariçmiş ama çok önemli bir mevla değilmiş. Asıl parayı da personel faizinden kazandırmış. Bankadakiler anlamasın diye elden alıyormuş parayı ama iki katı faizle de geri veriyormuş. O da bu kadar akıllı adam niye ailemize girmesin demiş. Kahvede de böyle takım elbiseliymiş. Hem ceketinde hem kravatında varmış bankanın başsağı. Latif de deyişine göre ona güvenmiş zaten. Getirdi tanıştırdı. Öptü elimizi işte... Sonra bize de kazandırdı bu bankanın personel faizinden. Meğer pez... Kusura bakma komiserim, işte meğer bizi hepten kandırmaya hazırlanıyormuş. Bizim yanımdaymış gibi bankadaki paraya da dokundurmuyor. Anlamasınlar, diyor. Annemin altınlar daha iyi olur, diyor bizim hanımdan için. Anasını si... Kusura bakma komiserim. Bacanak versin, kayınço versin diyor. Biz de inandık işte. Nerden bilelim komiserim. Ne var ne yok verdik buna. Latif de bunun gibi yemin billah ediyor bilmiyordum diye ama sen yine onunla da bir görüş komiserim. Ben şahsen yeğenim de olsa şüpheleniyorum. Baksana dünyanın çivisi çıkmış. De mi komiserim?

Ben başlık da istemezdim de işte komiserim, biliyorsun gelenek görenek. Ben de bunun anası için vermedim mi? Verdim. Hem de hiç elde avuçta yokken verdim. O kadar büyüttmüş anası babası, hakkıdır. Hem ev işlerinden de bir baş daha eksiliyor. İki kere hakkıdır. Bunlara da işte gelenek diye komiserim... Abilasından fazla edeceği belliydi de işte Latif bunu banka müdürü diye getirince, traktörün taksitleri kapatırım dedim. Kapatımda ama laf olmasın diye sizin müdür damadım olacak demedim. Keşke diyeydim. Belki hemen orda açığa çıkardı puştun foyası, komiserim. Şimdi başlığı artırdım ama gene zararımı karşılamaz ya sana güveniyorum komiserim. Devletten önce sen varsın benim için. Bana devlet sensin. Haksız mıyım komiserim.

O başsağı takmasaydı gene inanmazdım da, yirmi iki ayar saf altın, dedi. Sadece müdürlere veriyorlar, dedi. Nerden bileyim başıma gelecekleri. Zarraf değiliz ya hiçbirimiz. Altınları alıp gittiğinden beri ne arıyor, ne telefonlara çıkıyor. Kahveye de gelmiyormuş. Latif söyledi. Üç gündür gözüme uyku girmiyor komiserim. Utancımdan kimseye de bir şey diyemiyorum. En son sana geldim işte. Sen bunla da Latif'le de bir konuversen. Nasılsa nişanlılar diye pınara kadar gitmelerine izin vermiştim. Belki orda... Tövbe estağfurullah... Bizim kızı da soygunculuğuna suç ortağı etmiştir. Latif de saf çocuktur ama baksana, artık rahmetli anamla babam mezarlarından çıkıp gelseler onlara da inanmam.

Yok komiserim, bankaya sormadık daha, direk sana geldik. Sen çözersin bizim işi değil mi? Kaç kişi daha kapına gelecek de ilk ben gelip anlatayım, böyle böyle oldu, deyim dedim en baştan. Adı mı? Adı. Adını??? Biz hep Damat dedik komiserim, Latif de sırta sırta Müdür Bey şöyle Müdür Bey böyle deyince herkes Müdür Bey dedi hırtoya. Başka da bir şey demedi herhal. Kızım sana söyledi miydi adını?

YÜREĞİMDE SAVAŞ VAR

Demet Özdemir

Bombardımandan kaçmak için yürüyoruz. Ayların günlerden, günlerin birbirinden farkı yok. Yol boyu artık hiçbir şeye benzemeyen yıkıntıların, yok olmanın puslu manzarasının içinden geçtik. Ölü bedenlerin iskeletlerine bol gelen ayakkabılar, etrafa saçılmış paçavralar can çekişme süremizi uzatıyor. Sarındıkça yürüyoruz. Havada ölüm kokusu. Barut ve yanan etlerin ağır kokusu. Dağlara doğru mu esiyor yoksa dağlardan mı? Ne önemi var. Öyle ya da böyle sinsi rüzgâr uzun süredir içimize dolduruyor ölümün o riyakâr kokusunu. Islak, nemli, giderek ağırlaşan ritmik notasıyla her birimizin yüreğinde ayrı çalıyor. Ölüme yaklaştıkça ulaşamayana duyulan ihtiras artıyor. Öyle şiddetli ki bu hastalıklı duygudan sıyrılıp ölemiyorsun. Söküp atamıyorsun hayat damarlarını. Kokuşmuş bir çürümenin eşiğindeyiz. Günbegün çürüyoruz. Günbegün yürüyoruz.

Günler önce... Kaç gün oldu? Gün kavramının yitip gittiği bir zaman sarmalındayız. Oysa pazarı pazartesiye, cumartesiye pazara bağladığında ne kadar da değerliydim.

Günler önce... Çok değil kısa bir süre önce neşeli sofralar kurulan bir avluda yıkıntılar arasında bulduğumuz kuru peksimetler tükenmek üzere. Belli ki sahiplerinin yemeğe vakti olmamış ya da taşımaya takatleri. Ne yazık ki her yıkıntı yolcularına aynı bereketi sağlamıyor.

Gün batımından az önce nihayet başımızı sokacağımız, üzerinde çatısı olan bu ahır bulduk. Büyükçe bir ahır olduğu içindeki saman ve tezek yığınının belli. Hayat belirtisini çoktan kaybetmiş ama içten içe atan bir damara tutunmaya ihtiyacımız var. Samanların arasından yol bulmuş kurumuş sarı akıntılara basmamaya özen göstermemiz bile bunun kanıtı. Oysa artık bize hiçbir şey yapamazlar.

Bombardmanın olası ilk zamanlarından etkilenmiş, savaşın ayak seslerinin iç kısımlara sükün etmesiyle sükûnete kavuşmuş bir ova köyündeyiz. Yani ondan geri kalanlardan. Ucu bucağı gözükmeyen sapsarı bir boşluğun ortasında yaşlı ve bilge olanlar kısık gözleriyle ovayı taradılar, deneyimli burunlarıyla havayı kokladılar. Konaklayalım, dediler. Belli ki yürümeye devam edemeyecek kadar yorgunlar. Belli ki canavar tanklar, kaba postallar burayı terk edeli çok olmuş. Sağa sola asker kıyafetleri, miğferler, mataralar saçılmış. Mataraların çoğu boş. Yine de sevindik. En çok da ben. Yol boyu göğsümde, sırtımda taşıdığım oğlum hasta, korkuyor. Benden daha çok değil lakin çocuk korkusu başka türdür. Dehşetli bir sarsıcılığı vardır. Minik yürekleri patlayacak gibi çarpar. Yüreği çarpıp patlamasın diye göğsüme bastırıyorum. Elimden gelse içime sokacağım.

Konaklayalım, şanslıysak yiyecek bir şeyler buluruz. Umutsuz homurtular. Hastaları taşıyalım. İç parçalayan inilti. Yorgun bedenlerin ayak sürümesinin yarattığı gürültü inanılmaz. Ahır iyi durumda henüz tam yıkılmamış. Üç buçuk duvar bir çatı. Her duvara altı kişi, yarım duvara kalanlar yaslansın. Sırtımızı dayamazsak öleceğiz. Yıkık dökük bir ahır içinde yirmi bir kişiyiz. Yüzlerimiz birbirine dönük. Hırpalanmış bedenleri saran paçavraların üzerinden sızan ter kokularımızla hepimiz aynıyız. Ayak başa baş ayağa karışmış. Artık ne işlerimizin ne geçmiş yaşantılarımızın bir önemi var. Yıkık duvardan arta kalan boşluğu kesif kokusuyla bir tezek yığını doldurmuş. Bu koku günlerdir rastladığımız tek yaşam buluntusu. Sanki yeryüzünde bulunan tüm canlılar bir anda yok oluvermiş de bir biz kalmışız. Yolculuğumuz boyunca tepemize üşüşen leş kargalarını saymazsak. Tezeklerin içindeki kurumuş dışkı artıkları sıcak havayla birleşerek adeta doğayla yeniden buluşuyor. Sıcak havada çekilmeyen, burundan teneffüs ederek boğaza, boğazdan ciğerlere dolarak nefes aldırmanın bu ağır koku, kışın amansız soğukunda dışkının yarattığı sıcak buharla yüreğinizi sarmalayıp içimizi ısıtmaz mı? Savaşın kışı ayrı dert yazı ayrı. Kollarımız sivrisinek istilasından delik deşik. Yürüyen kırmızı noktalara benziyoruz.

Sırtımı duvara iyice yaslıyorum. Sert duvarın hafif bir serinliği var. Oğlum göğsümde. Gece olmak üzere. Son peksimetler. Ağzımda yumuşatıp Ali'ye yediriyorum. İki kişiyiz ama bize de bir peksimetin yarısı düşüyor. Oğlan ölecek, diyor biri. Alaca karanlıkta kimden geldiğini anlayamadığım söze gözlerimden çıkan şimşeklerle bakıyorum. Oğlanın kulaklarını kapatıyorum. Ali, iki küçük parça peksimeti zoraki yutuyor.

Kalanı göğsümden çıkardığım mendile sarıyorum. Sabaha belki daha çok yer. Sürmeli gözlerini örten pembe göz kapaklarını öpüyorum. Kireç gibi yüzündeki tek pembelik. Hatta tüm bedenindeki tek pembelik. Nefesimle yüzüne serinlik üflüyorum. Sessiz ol. Yorgun, ölüm kokan bedenler huzursuz. Bir küçük ninniye tahammülleri yok. İçimden ağıtlar yakarak devam ediyorum. Uyku, yorgun bedenimi esir aldığımda kızımın Perihan'ımın güzel saçlarına kurdeleler takıyorum. Önlüğünü düzeltiyorum. Bahçe kapısından çıkmadan dönüp masadan aşırıldığı ekmeği tuttuğu elini bize doğru sallıyor. Etrafa gülücükleriyle ekmek kırıntıları saçılıyor. Olsun, kuşlar yer. Yüzünü kaplayan gülümseme soluklaşana kadar gülüyor. Ta ki çıkardığı minik kıkırdamalar hırıltıya yüzü çirkin bir canavara dönüşene kadar. Yanmış bir iskeletin saklanamaz çirkinliği. Ne zamandı bu? Çiçeklerin açtığı çiçeklerin solduğu bir bahar sabahı. Okula bombalar yağmadan, yağın yağmurun ıslaklığı kurumadan önce. Ben neredeydim. Derse on dakika geç kalan öğretmen bedenim neredeydi? Gözümdeki damla oğlanın yüzünü ıslatıyor. Güneş üzerimize doğuyor.

Ahırın içinde hummalı bir hareket. Kemikleri sayılan iki erkek yaşlı bir kadını taşıyorlar. Kolları pelteleşmiş başı düşmüş. Sayımız artık yirmi.
-Ölmüş mü? Anne.

En çok da ölümü tanınmasına bozuluyorum. Minicik aklı buna mı yetmeliydi. Yedi yaşında ama bedeni çok zayıf. Cevap vermeden bakışlarımı kaçırıyorum.
-Acıktın mı paşam. Biraz yesen. Kuru peksimete burun kıvırıyor.
-İstemem. Bıktım peksimet yemekten.

Paşaya bak sen, pasta verelim. Kinayeli mırıltılara kulak asmıyorum. Diyecek lafım yok. Savaş insanları kindar, açlık saldırgan yapıyor. Elimde kala kala bir parça kuru peksimet. Çaresizliğin şekil bulmuş hali. Yarın bu da yok oğlum, diyemiyorum. Ali, gözlerini çatının arasından süzülen güneş ışığına diyor.

-Makarna, diyor. Dumanı tüten kocaman bir tabak makarna yesek. Ne güzel olur değil mi abla?

Yüzüne kocaman bir gülümseme yayılıyor. Elini görünmeyen bir varlığa uzatıyor. Yakalayıp avucundan öpüyorum. Perihan'la konuşması canımı sıkıyor. Vah vah çocuğa görünmeye başladılar. Susun kara cadılar. Susun görünen bir şey yok. Oğlumun canı makarna çektiyse... Ani bir kararla yerimden doğruluyorum. Bir medet ufacık bir umut. Beklediğim işaret karşı duvara yaslanmış soluk entarisinin belinden kırmızı bir kuşak sarkan yeni gelinden geliyor. Dudakları kıpırdıyor. Kollarını bize doğru uzatıyor. Ali'yi sessizce emanet ediyorum. Konuşmadan bakışarak kucaklayamadığı bebesine uzanır gibi Ali'mi sarıyor incecik kollarıyla.

-Ben birazdan gelicem annem. Terden ıslanmış alnına ufak bir öpücük konduruyorum.

Ahırın dışı içeriden daha beter. Henüz sabah olmasına rağmen hava çok sıcak. Etrafta tozdan ve yıkıntıdan başka hiçbir şey yok. Ben bu yoklukta makarnayı nereden bulurum oğul. Yürüyorum. Potinlerimin ince tabanlarını delen taşlar ayaklarıma batıyor. Canım acıyor. Acısın. Acısın ki aklım oğlumu hayatta tutabilecek çareler bulsun. Geldiğimiz yönün tersine yürüyorum. Saman sarısı bir sıcaklık çarpıyor yüzüme. Cılız bir su sesi geliyor kulaklarıma. Cansız bir derenin sesi. Ellerimi gözlerime siper ediyorum. Siperliğin altından daha iyi göreceğimi düşünerek. Gözlerimin önüne bir anda başak tarlası seriliyor. Serap görüyor olmalıyım. Serap çölde olur anne, diyor kulağımın dibinde Perihan. Öyle ya çok yaşa Perihan. O bombalar benim kafamda patlasın. Sen çok yaşa...

Başak sapları sağa doğru serilerek toprağın koynuna uzanmış. Bu kargaşada hangi ara biçmişler bu tarlayı. Olsun! Başaklar biçilirken dolgun taneler etrafa saçılır. Çuvala dolamayanlar kuşlara, böceklerle yem olur. Her talanın ardından mutlaka bir şeyler kalır. Oğlumun rızkı. Canhıraş bir güç geliyor bedenime. Oğlumun rızkı. İki gündür lokma girmeyen kursağım canlanıyor. Her yanı saman her yanı sap, toz duman. Olsun! Sarı bir toz bulutunun içindeyim. Gözlerimin içi yanıyor. Olsun! Buluyorum. Bir, iki derken unutulmuş bir öbek. Bir tane daha. Dakikalar sonra kucak dolusu başak tanesiyle tarlanın ortasında güneşin altında oturuyorum. Nasıl öğütülür bu taneler. Ben ne anlarım buğday öğütmekten. Ömrüm boyu kalem tutan ellerime bakıyorum. Nasıl da nasırlaşmış. Susuzluk, düşünmemi engelliyor. Dimağım, bedenimle birlikte durdu. Toprağa uzanıyorum. Boyum mu kısalmış ne? Gölge benden uzun. Çatlamış dudaklarım suya hasret. Sağ kulağıma bir fısıltı geliyor. Taşla. Taneler taşla öğütülür. Un ufak olur. Dereyi bulmalı. Hayal meyal bir görüntü düşüyor aklımın usuna. Köyün girişinde bir evin bahçesi sayılabilecek geniş bir alanda taş bir sunak görmüştüm. Sunakta dövülmeli bu taneler. Yine aynı güç sarıyor bedenimi. Yeni doğmuş bir tay gibi titreyen bacaklarımın üzerinde dikiliyorum. Yollar benim için yürüyor. Rüzgâr bedenimi öne itiyor. Birlikte yürüdüğümüz tanımadığım tüm o kadınlar adamlar ahırın önünde bekliyorlar. Meraklı, mecalsiz gözlerinin önünden geçiyorum. Sesim yettiğince bağıriyorum. Tarlaya gidin. Başak tanelerini toplayın. Anlamayan bakışlarla süzüyorlar beni. Köyün iç kısımlarına dalıyorum. Yıkıntıların içinde taş bir bulgur değirmeni tüm heybetiyle duruyor. Sunak sandığım görüntü bas bayağı değirmen. Eski fakat tanıdık anılar kaplıyor usumu. Büyükçe bir taş çanağın üzerinde dört adet tahta kol, birine yapışıyorum. Tek başına çevirmek güç. Olsun yine de yüreğimde şükür, içimde yeşeren umut.

Kaç saat öğütüyor, kaç saat su taşıyor, kaç saatte hamur yapıyor bu mecalisiz yaralı eller.
Yettim Alim, yettim. Sana bu makarnayı yetiştirmeden bana ana olmak haram. Hamur az
yine öğütüyorum.

Değirmen taşı dönüyor, başım dönüyor.
Başım dönüyor, değirmen taşı dönüyor.
Değirmen taşı başımda dönüyor.
Başım değirmene dö – nü- yor

Rüzgârda savrulan başaklar gibiyim. Ana rahmine düştüğüm andan beri değirmen taşı
çeviriyorum. Uzak sesler çalınıyor kulağıma. Mırıltılar, haykırışlar. Abovvv delirdi kadın.
Ablam dur, dur artık... Emine gelin cılız kollarını bedenime sarıyor. “Yetişin hele ne bakıp
duruyorsunuz.” Ablam dur!

Duramam! Durursam ölürüm. Durursam bir daha çalışmaz bu beden. Ali'm nerde? Bağırdım
mı? Sesim çıkıyor mu? Gelinin gözleri kor, içimde kor bir ateş. Ablam dur... Duramam!
Ali'm makarna bekler. Şimdi Emine gelin de benimle dönüyor. Başkaları da geliyor. Emine
gelin benim bedenimde başkaları onun bendinde can çeviriyor. Sesler gittikçe cılızlaşıyor.
Yapma ablam, artık faydası yok. Ali, yok. Dönüyorum. Değirmenin etrafında bir dolap
beygiri misali. Emine'yi, Ali'yi, Kadir Abi'yi, kinci kadını, huysuz bedenleri, Perihan'ı
değirmende öğüterek dönüyorum.

KARA KAZANI SÜRÜYE SÜRÜYE

Ahsen Dalca Korkutan

Bağırdım karşı tepelere. Tek başıma sırtlandığım ağırlığı, bir avazda onlara yığdım da hafiflemedim. Bana yabancı, bana tanıdık sözler döndü. Bir kat daha ağırlaştım. Yetmedi. Üzerimden geçip köye doğru uçtular. Sadece dağlara söyleyecektim oysa. Sır bozuldu. Ahmet'in beni bıraktığını, gidip de bir şehirliyi gelin alacağını, benden değil, köyün üstündeki öbek öbek yankılardan duydular.

Haziran ortalarıydı. Öğle üstü buğday tarlasındaydık. Abimden yediğim tekmelere rağmen, karnım belirginleşmeye başlamıştı. Kadınlar biçtikleri buğdaylarla birlikte yığın yığın Ahmet'i, nişanlısını, nişanlısının güzelliğini bıraktılar toprağa. Yorulmadan deste deste dizdiler. Kimsenin Ahmet'e sormadığı hesapların ağırlığını da yüklediler her birinin üzerine. Sonra demetleri sıkıca bağladılar.

Her geçen gün fısıltılar kanlanıp güçleniyor, uğultuya dönüşüyordu. Bu saatten sonra beni kim alacaktı. Köyde bir deli vardı, bir aksak. Hangisi daha munasip olacaktı. Kahvede, kapı önlerinde sözde endişelerini iyice ağdalandırıyorlardı. Birbirlerini daha rahat duymak için bir kazanın başındaymış da al al yanaklarıyla ellerindeki koca tahta kaşıkları savuruyormuş gibi, sokakta bağıışan çocuklarını susturuyorlardı. Kaşığın ucuyla kazandakinin tadına bakıyordu en meraklısı; biraz daha, diyordu, biraz daha çevirmek gerek. Bıkmadan, usanmadan kaynatıyor, işi olan nöbeti bir başkasına devrediyordu sanki. Sokaktan içeri soktukları çocuklarını gece yatağa yatırdıklarında masal yerine beni anlatıyorlardı; kimse Zehra'nın gittiği orman yoluna uğramasın, kurda yem olmasın. Doğduğundan beri bana benzetilen yeğenime, dualar okuyup üflüyordu yengem, öyle yumuyordu gözlerini; aman, kaderi Zehra'ya benzemesin.

Aylardır, evde çıkan kıyametlere kapı çalan olmuyordu ama sessiz vakitlerde avını bekleyen vahşi bir hayvan gibi gelip önce gözlerini dört döndürüyorlar, anamı ya da yengemi yakalayınca o melun kazanda kaynatıp durduklarından bir parçayı onların kucaklarına bırakıyorlardı alev alev. Sonra sinsi ve iştahlı adımlarla bir facianın zangırtılarını başlattıklarını biliyor, biliyor ve giderken galibiyetlerinin sonucunu toplamayı ihmal etmiyor, konu komşuya da pay ayırıyorlardı. Aceleyle koltuk altına kıstırdıkları iri ve fettan ne kadar laf, söz varsa hepsiyle beraber avludan çıkınca arkalarına bakmadan kapıları sessiz ve sınıksız kapatıyorlardı.

Daha biçilecek buğdaylar çoktu, güneş iyice kavurmaya başlamıştı. Susadım. Maşrapayı kafama dikip dudağımın üstünde kalan ıslaklığı sildim avucumla. Beni izlediklerini biliyordum. Susup izlediklerini, her hareketimi incelediklerini biliyordum. Sırtıma değen bakışlardan uzaklaşmak için üzerimdeki tozları silkeleyip ileriye doğru yürüdüm biraz. Ayşe'nin arkamdan geldiğini duymamıştım. "Zehra," diye seslenince, kaç aydır köyün sokaklarından bir görünmezlikle geçtiğimi, sabahtan akşama kadar tarlalarda çalıştığımı aynı görünmezlikle, eve dönüp kimseyle beraber oturamadığım sofranın odama doldurduğu çatal kaşık sesleriyle kuru ekmeği ısıra ısıra karnımı doyurduğumu unutarak irkildim. Ayşe, çocukluğumuzdaki gibi sarılıverdi. Çocukluğumdaki gibi naftalin kokuyordu. Gözlerimi sımsıkı yumdum. Rüzgâr esmeye başladı birden. Başakların birbirine sürtünerek çıkardığı hışırtıyı bir müddet dinledik. Kirpiğinden sıyrılıp kopan irice bir damla, orakla başı henüz koparılmış bir buğday sapına tutundu. Celladı belki de bendim. "Biliyor musun, doğunca yetimhaneye verecekler." Sesim ikimize de yabancı gelmişti. Sustuk. Belki de bu, bütün köyü karşısına alan bir suskunluktu. Beni saran incecik kollarını daha da birleştirdi bunu kanıtlamak ister gibi. Yan yana oturduk sonra.

Konuşulacak sözlerimizi, parsel parsel renklenmiş, koyu yeşil, açık yeşil, sarı ve kahverengi tarlaların üzerinde aradık. Gözlerimiz, iç içe geçmiş bir yekparenin keskin çizilmiş sınırlarında hızlı hızlı gezdi. Aradığımızı bulamamış ve sözlerimizi tamamen kaybetmiştik. Kalkmaya yeltendim. Elime değen küçük bir taşı aldım sonra. Tozunu üfledim. "Bu taş," dedim Ayşe'ye "Bu taş, benim, küçücüğüm bunun gibi, bir insan beni eline geçirdikten sonra asla yerine koymaz, koyamaz!" "O kadar ufağım ki ben, nereden alındığım hatırlanamaz bile." Tutup ileri doğru fırlattım. Beş altı metre öteye, rüzgârda o yana bu yana savrulan buğdayların arasına karıştı. Biraz önceki damlayı sahiplendiği gibi, taşı da bir hamlede yuttular. Yokluğum ben," dedim Ayşe'ye, "Yokluğum."

Dışarıdan sesler geliyordu geceleri. Fısıltılı sesler. Aralık pencereden diller uzanıyordu. Urgan olup boynuma dolanıyor, uykumu bölüyordu. Bir gece yine ter içinde uyandım. Urgan, sımsıkı sarılmış nefesimi kesiyordu. Tülbenti geçirdim başıma, yeleğimi giyip önüme kavuşturdum. Çıktım evden. Hava serindi. Geceliğimden açıkta kalan bileklerime çarpan soğuk, vücuduma yayılıyordu. Kendime sarılarak ilerliyordum. Baharın esenliğinden hâlâ sıyrılamamış kuşlar ve kurbağalar beni takip ediyor gibiydi, uzaklaştıkça sesleri hiç azalmıyordu. Bir avlunun ortasındaki ağaca gelinceye dek yürüdüm. Köpek sesleri işitildi sonra. Kuşlar ve kurbağalar sustular.

Sabah ezanıyla büyük bir kazanı çıkarmaya başladı iki adam. İçeride tülbendinin uçlarını tepesinde düğümlemiş şişmanca bir kadın, türkü mırıldanarak dün kesilmiş büyük bir sığırı, parçalara ayırıyordu. Pat pat seslerini fırlatıyordu satırla kemiğin arasından. Gücünü satıra yükledikçe türküyü, bir nefeslik duraklatıyordu. Ağzı kulaklarındaydı kazanın bir ucundaki adamın. “Çok şükür,” diyordu, bugünleri de gördük. “Çok şükür,” diyordu diğeri de tekraren. Büyük ve ağır kapının açıldığını işitince, ikisi de avlu girişine baktı. Gırnatayla davulun gölgesi girdi önce. Merdivende henüz uykudan kalkmış bir oğlan yumuk gözleriyle “Geldiler,” diye bağırdı. Kolları uzun gelen pijaması, iki elini havaya kaldırınca birden dirseklerinde birikti. Heyecanla koştu içeri. Davulcunun yüzüne bu akşam alacağı bahşişlerin keyfi, daha cebe inmeden yerleşmişti ki “Başlayalım mı ağam,” diye sordu ağzındaki eksik dişlerin görünmesinden çekinmeyerek. Kazanın ucundaki cevap verdi, “Ahaliyi uyandır bakalım.”

Kara kazanı sürüye sürüye avlunun ortasına getirdiklerinde, önce yerde bir çift kadın terliği gördüler. Sağa sola baktılar, ayaklarıyla ileri doğru fırlattılar; biri bir yana, öteki başka bir yana savruldu. Ne zaman geldiğini anlayamadıkları pijamalı oğlanın karşılarında dikilip kaskatı bir duruşla baktığı yere, ağacın yüksek dallarına kafalarını kaldırdılar.

Gırnata nağmelerine çoktan başlamıştı. İki adam, ellerini başına götürdü birden. Tangır tungur bir gürültüyle yuvarlandı kazan. Köydeki deliyle aksak kulaklarını tıkadılar, bu sesi onlardan başka kimse duymamıştı.

BOZKIR ÇÖLÜ

Rümeysa Oğuz

*Babam İbrâhim'in Allah'ı,
Senin bizim için takdir ettiğin
başka ölüm şekilleri de var,
beni susuzluktan öldürme.
Sidersky s.50*

Bozkırın ortasında, kerpiç kulübede bir başına kalakaldı kadın. Sıcaktı. Çok sıcak. Çatıdaki saclarda fokurduyordu güneş. Fokurdayıp fokurdayıp da eritilmiş demir gibi. Damla damla. Damla damla iniyordu tepesine. Tepelerine. Onun ve oğlunun. Çocuk ağlamaya başlayınca kalktı yerinden. Asfalta yapışmış sakız gibi. Sündü önce. Sonra ardından çekiştire çekiştire uzuvlarını. Bir insana dönüşüp. Yürüdü. Gidip tek göz odanın kapısını açtı. Buğday başakları kavrulmuştu.

Göz alabildiğine sarılık demek, dedi. Bozkırın çölü de buğdaydır. Sonra burayı düşündü. Bu, köye uzak, tarlaların ortasındaki barakayı. Kocasını. Adamın, heyecanla köydeki evlerine geldiği günü hatırladı. Hanım, deyişini. Konuştum Mümtaz Ağa'yla. Tamam, dedi. Tarlalara ben koruculuk edeceğim. Kulübede kalın, dedi hatta. Karın da gitsin. Ekin biçilene kadar kalın orada. Yutkunmuştu kadın. Hadi sen bekçilik edeceksin. Hadi sen kimse dadanmasın diye ekine bekçilik edeceksin ya. Ya ben ne yapacağım. Bir başıma. Bebeğimle bir başıma ben. Orada. Bozkırın ortasında. Sıcaklığın ortasında. Güneşin ortasında. İnsansız ne yapacağım. Diyemedi. Boynunu büktü mecbur. Çünkü köyde ne yapacaktı. Köyün ortasında. Ersiz. Yalnız bir kadın. Öyle ya. Kocasız olunca. Selam sabahlar göze batmaz mıydı. Sözelimi, hemen yan bahçedeki Hatice geline seslenip de rahatça. Elma ağacının altında çay içebilir miydi. İçemezdi. Çünkü kocasız kadın, derlerdi. Ne işi var. Orada, burada, şurada. Öyleyse. Öyleyse onun yeri. Kocasının yanıydı. Bozkırın ortası. Sıcaklığın kucağı.

Kapıyı açınca sadece bir alev çarptı suratına. Rüzgârsız. Kıpırtısız. İncecik başaklar heykel gibi. Durdukları yerde duruyordu. Çocuğun ağlaması artınca; bunaldı, dedi kadın. Acıktı hem. Köye kadar inmişti kocası. Yiyecek getirmeye. Bir de su. En önemlisi su. Tükenmişti suları. Testi sızdırmıştı da fark etmemişlerdi. Bir damla kalmamıştı içecek. Dün gecedan beri kavrulmuşlardı. Yalnız kendisi ve kocası olsa neyse. Bebeleri de kavrulmuştu onlarla birlikte. Bir parça peynir çıkardı çanaktan çocuğa. Sussun diye. Sonra elindeki tuzlu peynire baktı. Oğluna ve peynire. İyice kavrulacak çocuk, diye söylendi. Oğlanı kaptığı gibi dışarı fırladı.

Güneş tam tepelerindeydi. Boyunca başakların içinde dolanmaya başladı. Başakları yarıp yarıp ilerledikçe. Sessizliğin ortasında yılan tıslamasına benzer bir ses işitti ilkin. Şimdi oğlu da susmuştu. Sağa sola bakındı. Geriye dönmeyi düşündü bir an. Barakaya. Sonra yeniden sessizliğe kesildi tarla. Biraz esse. Azıcık rüzgâr çarpsa yüzlerine. Güneş eğilse ya da. Dağın ardına doğru yolculuğa çıksa. Uzaktaki yoldan araba sesi bile gelmiyor. Sessizlik. Sessizlik. O esnada, yeniden ağlamaya başladı kucağındaki çocuk. O ağlayınca telaşa kapıldı kadın da. Buğdayların içinden kafasını uzatıp sağa sola bakmaya başladı. Sanki yerden fışkıran bir kaynak bulacak. Avuç avuç içirecek bebesine. Yoktu.

Yokluk Mümtaz Ağa'yı getirdi aklına. Varlıktı ya Ağa'nın yanına yakışan. Böyle tarlanın ortasında, bunca nimetin ortasında kadının ve bebesinin yokluğu arttıkça. Kadının ve kocasının yokluğu arttıkça, çoğalıyordu onun varlığı. Omzunu silkti. Öfkeye kapıldı. Doğrusu zaten bir kenara koyduğu öfkesi. Göğsünün içinde bir kafese koyduğu öfkesi. Mümtaz Ağa aklına gelince kanatlandı. Kanatlanınca da koca bir şahin olup. Kafesini, kadının göğsünü parçalayıp uçmaya başladı. Kafasını kaldırdı kadın. Kollarında durdukça ağırlaşan oğlunu, sussun diye zıplatarak. Kaldırdı kafasını. Güneş gözlerini kör etti. Etti ama yine tepesinde gezinen o kuşu gördü.

Keskin gözlerine, sert pençelerine baktı. Şahin dönmeye başladı tepesinde. Döndükçe, kadın o koca kanatların gölgesine sığınıp da biraz ferahlarlar diye. Bebesi biraz ferahlar diye. Gözlerini dikip şahinin gözlerine. Dönsün istedi. Daha çok dönsün. Yaklaşsın ve koca kanatlarını çırpın. Çırpınca başaklar dalgalansın hatta. Titresin ve. Hafif. Çok hafif bir esinti. Gelip yalasın yüzlerini. Razıydı. Kuru göğsüne bastırıp bebesini. Annesinin kokusunu alan bebek iç çekti. Yorgun düşmüştü ağlamaktan. Susuzluktan. Süt yok, dedi kadın. Kucağındaki çocuk onu anlayacak gibi. Süt yok. Bak, şu toprak gibi kavruldum bende. Kurudum. Yok. Ardından yine göğsü çevirdi başını. Tepesinde dönen şahine. Gölgesiz. Sessiz. Faydasız.

Bu cehennemın ortasında, dedi kadın. Ki muhakkak böylesi ateş ancak orada olur. Eğer kocamdan daha ucuza bekleyecek biri olsaydı. Diyelim karın tokluğuna değil de. İki günde, bir kap yemeğe bekleyecek biri olsa. Kalabilir miydik burada. Erimin sevinci boşa. Boşa gözlerindeki heyecan. O da biliyor da bana söylemiyor belki. Kim gelir iki çinik bulgura, Temmuz ortasında tarla beklemeye. Hiç. Hiç. Hiç.

Kadın hiç, dedikçe yükseldi sesi. Gökteki şahinin çığırına karıştı. Karışınca kucağındaki oğlan korktu. Hem susuzluktan mahvoldu. Deli gibi bağırmağa başladı. Ağzı dili kurumuş çocuk. Ağlayacak hâli kalmayana kadar. Sesi soluğu kesilene kadar. Oğlanın hâlini görünce eve koştu kadın. Ne yapsa bilemedi. Kocasının geleceğe yöne çevirdi bakışlarını. Yok. Adam bu sıcakta. Yürüyerek. Öyle çabuk muydu gidip de gelmek. Hem dönüşte erzak ve su yüklenmiş olarak. Eve girip bulduğu bir çulu kapının önüne serdi. Çocuğu bıraktı korkuyla.

Bırakınca yeniden bağırıldı çocuk. Son gücüyle. Topuklarıyla yeri döve döve. Kadın köy yoluna doğru koşmaya başladı. Sonra, ardında kalan bebesine döndü tekrar. Bir çocuğun sesine. Bir köy yolundan gelecek su dolu testiye. Soluğu kesildi koşarken. Bağıra bağıra. Az önce göğsünü yırtıp da çıkan kuşun kanadında. Yetişin, diye koştu. Bir köy yoluna. Bir çulun üzerinde ağlayan bebesine. Topukları yeri döve döve. Sesi soluğu kesilmek üzere çocuğun. Ne yapsa bilemedi. Yetişin, dedi tekrar. Soluk soluğa. İsmail'im susuzluktan kavruldu. Yetişin! Ölecek çocuk. Su!

BAŞAK VE İNSAN

Yasemin Coşkun

Esnekliğin, uyumun, dayanıklılığın ve bereketin simgesi olan başağın oluşumu hayli zahmetli bir yolculuktur. İklimin, toprağın, havanın, güneşin, yağmurun ayrı ayrı beslemesini bekler. Şartların uyumu emekle birleşince bir buğday tanesinden birkaç başak, bir başaktan onlarca buğday hâsıl olur. Bir öncesi vardır her şey gibi. Sonrası da mutlaka olacaktır. Besleyecektir insanı. İnsan, beslendikçe gelişecek; ilerledikçe karşısına çatallı yollar çıkacak; sonra tercihler, sonra iyi ya da kötü katlanılması gereken küçük yaşam parçacıklarının duvar gibi örülerek bir ömrü bina edişi...

Uzun ince bir sap üzerine sıralanmış tohumları ve diken görünümü veren kılçıkların estetik görüntüsü kadar kutsal bir görevi de vardır: Tanelerin dağılmasını, yayılmasını ve kuşlara yem olmasını önlemek, teslim edene kadar emaneti muhafaza etmek, dışarıdan gelecek her türlü zarara karşı kalkan oluşturmak gibi. Muazzam bir sistem değil mi? Her şey ince ince düşünülmüş. Ya senin çevren neyle sarılı, kozanı oluşturan madde ne kadar sağlam ey insan? Kendin mi örüyorsun kozanı, başkasının gelip sana kalkan olmasını mı bekliyorsun çaresizlik içinde? Ancak edilgenliğin çamuruna, çıkamayacak kadar gömülmemişsen umut var demektir. O bataklıktan çıkabilir, koşabilirsin oraya doğru, herkesin kendini ve haddini bildiği o bilinç ülkesine.

Yeşillenmiş, yani olmamış başak diktir. Yine de rüzgâr nereye eserse oraya savrulan insanlar kadar hafif değildir duruşu. Bu perspektiften bakmak hepimizin malumu olan şu sözü çağırıştırıyor bana: "Boş başak dik durur, dolu başak eğik." Sahip olduğu meziyeti sadece kendinden bilen, o meziyet yolculuğuna katkı sağlayanları, yoldaşlık edenleri görmezden gelenlerin, gurur ve kibrin ihtirasına kapılanların "boş başağa" benzetilmesi çok anlamlı değil mi?

Bilge insan öyle mi oysa? Önce kendi tekâmül yolculuğunu tamamlamaya çalışır, bu yolculukta öğrendiği her şeyi, edindiği her tecrübeyi insanlığa sunmayı ilminin zekâtı olarak addeder. Öğrendikçe bilmedikleri çoğalır, bildikleri yük olur sırtında kimseye büyüklenmez yine de. Sahip olduklarının emanetçisi görür kendini. Tıpkı olgunluğunun alameti olan sararmış ve eğik başaklar gibi. Bir başak tanesine onlarca buğdayı sığdırmanın ağırlığı da diyebilirsiniz siz buna; ben içinin dolu, bereketini bol olmasının alameti olarak görenlerdenim. Öyle vakur öyle asil bir duruştur ki o eğiklik, bir buğday tanesinden, çamurdan, gübreden beslenip boy vermenin gururu, olgunluğun getirdiği kibirden uzak doygundur gördüğümüz.

Yüceliğini tevazuundan alan, gelgeç itibar sağlayan unsurlara tamah etmeyen, içsel olarak sahiplendiği değerın dışarıya yansıması olan "şahsiyetli" duruş sergileyen insanların sayısı az olsa da değerini bilenlerin yanında kıymeti hayli fazladır. Eğilmek her zaman değildir boyun eğmek! Eğildikçe yücelenlerdir gerçek insanlığa erenler. Onlar, bir şeyin ya da bir kimsenin önünde eğilenler değil, kendi bilgeliklerinin karşısında kendilerine saygı duyduklarını belirtenlerdir.

Velhasıl, hayat değirmeninde hepimiz birer başak misali... olmamışlığın hafifliği ile rüzgârın estiği yöne savrulamız da var; kendi hâlinde heybesini doldurup, rüzgâra karşı direnç göstererek hasat zamanını bekleyenimiz de...

KANLI BAŞAK

Metin Ariel

Alfabenin sayamadığım sırasındaki üç kollu bir harfe benzeyen ayrım
Hayatın her nefesinde olan
Kuyruğu hariç iki kollu bir canavarın sunduğu zorunlu ölüm seçeneği
Sağ mı sol mu?

İlk tohum atıldığında başlayan seçimler
Yaşam, ölüm
Güneşe hayranlığın simgesi
Tenindeki sarılık
Ve yeni bir tane daha yol
Ya emeğin resmi ya ekmeğin temeli

Serpildi yeryüzüne var olan umutların beklentisiyle
Doğacak her insanoğlunun bir parçası
Göz alabildiğine uzanan altın tarlalarının vazgeçilmez ev sahibi
Bereket denen sonsuz gücün tek hâkimi

Tek muhtaçlığı yaşamın kaynağı
Ve bir kaç damla su
Sonrası çatlamış ellerle koca bir değirmen taşı
Aç midelere hazırlanan katık

El emeği göz nuru
Deli boranların ışığını duyuran
Dua ile başladı
Tohum olarak yerleşti
Serpildi başak oldu

HASAT

Şule Hatipoğlu

Diğerlerinin aksine, onu görür görmez sevmiştim ben. Kılık kıyafeti, hali, tavrı buralı olmadığını belli ediyordu. Bir koluna astığı ceketini, diğer elinde tuttuğu yıpranmış bavuluyla güneşi kesiyor, gölgesini orta yere bir heykel gibi dikiyordu. Esmer, gür bıyıklı güzel yüzüyle bana seslenip kahvenin yerini sormuştu gülümseyerek. Bu acayip adamı köye geldiği gün ilk karşılayan kişi olmakla hep gurur duydum. Sanki onu ben keşfetmiş, bu köye ben kazandırmışım. O gün kahvedeki kalabalıkta elimi bırakıp saçlarımı okşayarak cebinden çıkardığı elli kuruşluğu avucuma sıkıştırdı. “Hoşgeldiniz”lere dalıp muhabbeti koyulaştırınca menzilden çıktım. Haftalardır gözümü diktiğim şekerlemelerden bir külah almaya koşturdum bakkala. Çocuk aklımla ben bile Körçayır’da o güne kadar olmayan bir şeyler olacağını sezmiştim.

Bir süre muhtarın evinde kaldı. Köy meydanına nazır bu evin etrafı, bekâr genç kızların geçit resmine sahne oldu o zaman. Güya çeşmeden akan suya gelirlermiş. Muhtar her evin bahçesini dolaşan arkı iki sene evvel çektiymişti oysa. Günde iki saat bendi kaldırır sulama yapardı. Ben biliyordum bu hareketliliğin asıl sebebinin. Oyun oynadığımız mekândı, ne olup bittiğini elbet görürdük. Gelinlik çağı gelmiş kızların her biri bu yakışıklı yabancının nazarına girmek, aklında bir yer etmek için çabalıyordu.

Hakkında söylenen çok şey vardı. Kimi muhtarın üvey kardeşi olduğunu, mirastan payına düşeni almaya geldiğini söylüyordu. Kimisine göre kanun kaçkınıymış. Cezaevinden kaçıp saklanmak için gelmiş bu üçra köye. Sınıra yakın olduğundan fırsatını bulduğunda kaçıp yaban ellere gitmeyi kurarmış. Kimisi onun şair olduğunu demişti, ağaç altında kitap okuyup, defterlere yazarken görmüşler. Benim umurumda bile değildi, her gördüğümde alıyordum ya elli kuruşu... Saçlarımı babam bile onun kadar okşamıyordu hem. Tepedeki çorak araziye uzun yürüyüşlerinde eşlik ederdim bazen. Oturup sessizce ufka değin uzanan ot bitmez tarlaları izler, arada elindeki kitapları okur, bir tutam toprağı avuçlayıp koklar, mırıldanıp dururdu. Okumam yoktu o zamanlar, defterine neler yazdığını anlamazdım. Sorduğumda cevap olarak gülümser, bir elini başıma götürüp okşar, diğeriyle sus işareti yapardı.

Köy misafirhanesinin bakımsız odalarından birini boyayıp ona tahsis ettiler. Ahaliden gelen bir sedirin üstüne yün döşeği muhtarın karısı serdi. Dedikodulara göre, evinden gitsin diye bütün eşyasını düzmeye razıymış cadı karı. Yere eski bir kilim, duvar dibine bir eski masa, kahveden getirtilen bir tahta sandalye ile donandı Âdem Ağabey'in odası. Kitaplarını üst üste dizdi yatağının başucuna. Gaz ocağında pişirdiği menemene ben ekmek banarken o tabağına aldığı kadarını çatalla yer, beni gülümseyerek seyrederdi.

Kasabadan bazı adamları alıp geldi. Duyduk ki yıllardır ekin bitmeyen tarlaları adam edecekmiş. Bunca toprağın ekilip biçilmemesi vatana ihanetmiş. Herkes güldü bu söze. Bölge olarak Trakya'da fakat bereketlilikten nasibini almamış tek köydü belki de bizimki. Adı boşuna Körçayır değildi ya. Toprak aldığını vermemiş hiç. Boydan boya taşlık köy arazisinde bir ağaç gölgesi bulmak bile zordu. Köylü geçimi tavukçuluktan sağlıyordu. Gençleri ilkokuldan sonra kasabaya gidiyor bir daha dönmüyordu. Kızlar hayırlı kısmet gördü mü, bu yüzden yarışa giriyorlardı belli ki. Ben de odasına gül sine kokulu mektup taşımaktan yoruluyordum artık.

Topraktan umudunu kesmiş köyün çalışır vaziyetteki tek traktörü muhtarın bahçesinde yatıyordu. Âdem Ağabey'in onu razı etmek için döktüğü dillere, verdiği sözlere şahit oldum. Gönülsüzce ikna oldu söylenerek. "Beyhude bir hevesle ahaliyi umutlandırıp boşa mesarif etmesine kızıyormuş" sözde. Hesabı başkaydı. Köylü tavukçuluğu bırakırsa, simsardan aldığı paydan olacaktı.

Gençliğinin bütün kuvvetiyle canını dişine taktı. Haftalarca tek başına uğraştı. Taşları temizledi, enstitüden getirttiği toz gibi bir şeyler döktü dönümlerce, ilaçladı... "Buğday ekecekmiş." Ekti de... Ekim ayının son haftasını bekledi, toprağın sıcaklığını ölçtü. Esmer yüzü iyice karardı tek başına çalışmaktan, Muhtar arada tarlaya gelip alay eder gibi birkaç söz edip gidiyordu. Benden ve köyün sevdalı kızlarından başka Âdem Ağabey'e inanan yoktu hiç. Taşdığım mektuplar da arttıkça artıyordu. Kimseye cevap yazmadı, güzeller güzeli Gülendamlar hariç. Çeşmeye gelmeyen tek kızdı o. Yüzünü gören bir daha unutamazdı. Ama onun da bir kusuru vardı, muhtar babası... O da duyup duymazlıktan gelirmiş bu karasevdayı. İlçenin mal müdürüne dünürlük için söz vermişmiş zira.

Buğdaylar filizlenip başağa durduğunda Âdem Ağabey eseriyle övünen bir ressam gibi her gün gelip seyretti manzarayı. Gururundan ben de etkilenirdim, gözlerim dolardı. "Başardık işte," diyerek coşkuyla bağırmaya kalkardım. Her zamanki gülümsemesiyle parmağını dudaklarına götürür, sus işareti yapardı. Şu koskoca araziden buğday almak köyün kaderini değiştirmek demektir. Gülenler gülmeyi bıraktı heyecanla bekler oldular. Kırk yıllık çorak toprakta buğday başakları yükseldi. Gidip geldim, molalarda Âdem Ağabey'e ananın hazırladığı azıktan götürdüm. "Senin de emeğin çok burada" dedi bir gün. Göğsüm kabardı.

“Sen kimsin lan!”

Böyle demiş muhtar. Karşısında dikilen karayağız adam ses çıkarmamış.

“Ben olmasam, sen kimsin? O tarla da benim, ekinler de. Ben izin vermesem ne halt edebilirdin?”

Muhtarlığın kapısında bekleyen herkes duymuş.

“Bir de kızımı istiyorsun ha? Onun sözü çoktan verildi. Şimdi, yıkıl karşımdan.”

Kimseler Âdem Ağabey’in sesini duymamış. Tek kelime etmemiş adam. Odasına omuzları yıkık, çıkarken görmüşler. Ertesi gün muhtarın evinden feryatlar yükselmiş. Köylü o zaman anlamış Gülendam’ın da onunla gittiğini. Öğrenecekleri daha neler vardı. Ben biliyordum. Söylemedim.

Münakaşanın olduğu akşam, ezandan sonra gizlice yanına gittim. Merdivenlerden inip tarla yoluna yukarı seğırtten iki gölge görüp takıldım peşlerine. Biri Âdem Ağabey’di, elinden tuttuğu kızla hızlıca yürüyordu yokuş yukarı. Tepenin başına geldiklerinde soluklandılar, beni gördü o zaman. Ses etmedi. Arkalarında olduğumu bilerek yaklaştılar tarlaya. Yaz gecesi serininde sallanan dopdolu, sapsarı burçakların kenarına çömeldiler bir süre. Mırıl mırıl konuştular. Âdem Ağabey, gözünü ondan ayırmayan kızın başını okşadı şefkatle. Sonra elinde evirip çevirdiği muhtar çakmağını ateşledi. Başaklardan birini tutuşturdu. Gözün alabildiği kadar alanı kaplayan sapsarı araziye yılan gibi kıvrılan kızıl alevler sardı. Çıtırtıları kulağa önce hoş gelen, büyüdükçe gürültülü bir harlamaya dönüşen alevler tarlayı baştan başa kapladı. Göğe yükselen ateş, kıvılcımlar saçarak geceyi kızıla boyadı. Onca emeğin kül olması bir saat bile sürmedi. Âdem Ağabey beklemedi o bir saati. Valizini ve sevdasını alıp geldiği gibi uzaklaşırken bana son kez baktı. Parmağını güzel bıyıklarını taşıyan dudaklarına götürdü, sus işareti yaptı.

UMUTSUZLUĞUN TESELLİSİ YİNE UMUTTA

Burçin Laçın Altay

Sarışın bir altın parıltısının yeryüzünü kapladığı görülmeden önce, sadece simsiyah bir parlaklık vardı. Sonra sedef ışıltısıyla her doğum gibi umutla doğan ay, etrafında lacivert bir gökyüzü yarattı. Öyle parladı ki güneşin bütün ışıklarını üzerinde yansıtırcasına etrafı aydınlattı. O anda, aydınlıkla birlikte bütün kara düzen, kötü bir büyü gibi bozuldu. İşte o an yeryüzünü güzelleştiren altın sarısı rengiyle gözleri kamaştıran başakların varlığı evrene hükmetmeye başladı. O başakların arasından hızla yükselen siyah ve ürkütücü pençeler, zifiri kanatlar şimdiye dek varlığını fark edememiş gözlere, şaşkınlıkla, gökyüzünde kaçış dansını izletiyorlardı.

Kavurucu ve esen rüzgârda sağa sola dağılan başakların gözleri, kargalardan kalan buğdayları bir çocuğun boğazından geçmek için toplanmayı beklediği yollardaydı. Açılan bu yollarda hüznün ve sevincin harmanı, mevsimlerin yavaş yavaş geçişinde yaşamaya hevesli birkaç umut tohumunu ayırıyor, başakların kalbinden doğaya serpiliyordu. Çoğalıyordu başaklar umut tohumlarından, yine filizleniyorlardı ve sıcak güneşin yansıttığı beyaz ay ışığının seremonisiyle doğaya rüzgârın ıslığı eşliğinde yaşamın en tılsımlı ezgisini çalıyorlardı.

Başakların arasından kıvrılıp giden yapayalnız bir yolda umutsuzluğun tesellisi umutlara kanat çırpın kuşların varlığı, yeryüzü sahnesinde en tahmin edilemez rolünü oynuyorlardı. Büyük bir sürü olup gökyüzünün karanlığına doğru süzülüyorlardı. Aşağıda başlarını her şeye rağmen dik tutan başaklar, hayata meydan okurcasına sapsarı altın gibi parıldıyordu. Bitmiyorlardı. Bitmeyeceklerdi. Azalsalar da yem olsalar da kara kargaların gagasında, ıslak bir küfür gibi savrulsalar da... Direneceklerdi; kadın gibi... Gücünü kalbinin en derinindeki sevgiden alarak ve yarattığı zenginliklerden ruhunu besleyerek fedakârlıkların en yücesinde insanlığı da doyuracaktı. Buğdayları eski bir taş değirmende öğütülecek, ömrü doyuracak düşlerin temeli taş fırınlarda pişirilecekti. Ellerin hamuru her coğrafyada aynı anlama gelen, kutsal hazine gibi kadınlığın simgesi idi belki de, sarışın bir örtüyle yeryüzünü kaplayan başaklar...

İnsanoğlunun tılsımlı sözcüklerden yapılan fırça darbeleriyle nasıl da şekilleniyordu ruhu, sesi, kalbi... Her fırça darbesiyle aydınlatılan yeni dünya, bir esaretin bitişi bir fikrin özgürlüğüne kavuşmasını düşlerdi. Sarışın başakların kapladığı yer kadar düşlerin esaretinde çırpınan yeni bir dünya yeni bir başakla doğardı. Umutla...

Çıkamaz yollar, kara kargalar hayatın imkânsızlıkları ve kötülükleriyle iç içe geçse de inadına altın sarısı başakların toprağa kök salışı, çoğalışı ve başları dik pes etmeden rüzgârın tatlı esintisine ayak uydurması, insanın düş ormanındaki umudunun yeşermesine yetiyordu. Umutsuzluğun tesellisi yine umuttan doğuyordu.

KIVIZ BAŞAĞIN HAZİNESİDİR

Osman Özenbaş

Yıllar oldu bu şehre geleli... Şehirlerde yaşama alışma çabası yıllar aldı... Ve alışamadım daha. Gidip geliyorum düşlerde ya da anılarda da olsa kasabalı günlerime. Bunları düşünürken, babamla geçirdiğim çocukluk-gençlik günlerim geldi hatırıma. Baharda ekinlerin yeşilini görmeye gider, tarlaları gezerdik. Ne çok severdim rüzgârda başakların dalgalanışını, ordan oraya savruluşunu; “Doğa saçını tarıyor,” derdim. Bazen de denizi andırırdı dalgalanışı. Uzakta duran korkuluk da küçük yelkenlim olurdu, çocuk düşlerimde.

Babam, “Kuşlar zamanı gelince çalı çırpı toplayıp yuvalarını kurmaya hazırlanır.” demişti. Hummalı çalışma içinde maharetlerini gösterdiklerini hatırladım. Harman zamanı yaklaşınca başakların dolgunluğuna, sarıya dokunurduk. Zamanı gelmiş: Kuşlar yuvalarını hazırlamış, yumurtalar çatlamayı bekliyordu. “Can olup uçacaklar. Sonra göç edecekler ve çoğalacaklar. Bazen de azalacaklar insan misali oğlum.” derdi babam. İnsan misaliymiş azalmalar baba...

Güz kokusunu saldı. Doğa çoktan saçlarını taramayı bitirmiş görünüyordu. Kıraç yerlerde ekili buğday tarlalarını gezerdik. Babam tarlanın ucundan, başından, ortasından başaklar toplardı. Sonra onları avuç içlerinde ufalar, üfler taneyi kıvızından ayırırdı. Taneleri ağzına atar, sakız olana kadar çiğnerdi. Bana dönüp “Birgün bunları sen yapacaksın oğlum.” derdi. Buğdayı ağzında çiğnedikçe “Sakız oluyorsa onun ekmeği iyi olur, iyi öğren, iyi belle bunları. Sakın unutma, sulak yerlerin buğdayından un-ekmek olmaz. Kıraç yerlerin buğdayından iyi un olur.” derdi. “Niye baba?” dediğimde “Oraların özü sıkı olmaz, maya tutmaz.” derdi.

Kopardığı başakları ufalayıp bana gösterdi. Hiç unutmam, “Bak bunun kıvızı zayıf, kıvızı zayıf olan, tanesini büyütemez, özü olmaz. Beslenememiş topraktan, alamamış kardan yağmurdan suyunu.” demişti. Çocuk aklımla, “Kıvız ne baba?” dediğimi hatırlıyorum. Babam döndü yüzüme baktı, gözlerimin içine değerli bir şeyi yerleştirircesine.

“Bak oğlum, kıvız başağın hazinesidir.”

“Nasıl yani orada hazine mi var şimdi.”

“Evet! Emeğin hazinesi, doymanın hazinesi, bereketin hazinesi... Tam da orada, taneyi sarıp sarmalayan kabuktur kıvız. Tanenin haznesidir, başağa tutunur.”

Benim merakla dinlediğimi görünce, sabırla anlatıyordu:

“Başak sapa, sap köke, kök toprağa... Hayat gibi değil mi, oğlum?” dedi.

“Evet!” der gibi anlamışça başımı salladım, ben yeni bir şey öğrenmiş olmanın mutluluğundaydım. Babamın yüzünde de iyi bir şeyler öğretmiş olmanın gururu, umudu vardı. Babamın, ilk defa yüzünde bu duyguyu gördüm. Belli ki babam da gururlanmış, umutlanmıştı. Başka zamanlarda yüzüne yerleşen o duyguyu bir daha hiç görmedim. Kim bilir belki de o günden sonra yüzünden göçüp gitti.

Bazen uzaklara daldardı babam, durur yine konuşmaya başlardı:

“Çok şükür bugünüme.” derdi.

“Niye baba?”

“O günler yokluk zamanlarıydı oğlum. Ben evin tek çocuğuydum, hep yalnız oynadım, yalnız yemek yedim. Çocuğum daha, iş bilmem. Bilsem de gücüm yermez. Annem şehirli gelin, pek bilmezdi tarla işlerini. Deden de o günlerde hapiste. Dedim ya daha çocuğum ve annem yaşadığımız yere yabancı; yapayalnız kalmıştık.” dedi.

Avurtlarını sıkıttığı, yüzünün hareketinden belliydi. O günlerin acıttığı, çocukluğuna gittiği her halinden anlaşılıyordu.

“Arpa ekmeği yedik, yokluk günleriydi. Atların yediği zavar gibi...” dediğinde neleri hatırladı bilmiyorum ama gözleri doluverdi.

“Damağımıza batardı arpanın kıvızı.”

“Arpanın kıvızı damağımıza batardı.” diye tekrarladı.

Kim bilir daha ne çok yarası vardı, yüreğinde kabuk bağlamış...

“Peki kıvız atların ağzına batmaz mı baba?”

“Batar mı hiç oğlum. Onlar nefes almadan yer, onunla beslenir.”

Babam anılarından sıyrılıp, “Çok şükür. Çok şükür bugünüme, şimdi çoğaldım.” diye yineledi.

Yemeğe en son babam otururdu. Oturduğu kanepeden bizi ve o curcunayı izlerdi.” Keşke hepimizi annemle babam da görebilseydi,” der, gözleri dolar sonra gözlerinde sevinçle dönerdi. Annem “Onlar görüyor bizi, rahat uyuyorlardır şimdi. Senin mutluluğun onların huzurudur,” der babamı yatıştırır, anılarından yemeğe getirirdi.

O zamanlar anlamamıştım, belki onun da kıvızdır çocukluğunu, anılarını acıtan... Kıvızın, yaşamın hazinesi olduğunu öğrendim... Ve acısının da anılarda hep durduğunu... Ki o zamanları anlamam için, büyümem lazımmış; kimi zaman, kimi yerde hayatın kıvızı batıyor tenime, yüreğime...

Şimdi buğday tarlalarına anılardan bakıyorum. Gidip gezdiğimde babam gibi başakları toplayıp, avuçlarımda ufalayıp, üflüyorum; sakız olana kadar taneleri çiğniyorum. Benim yüzüme hiç yerleşmeyen, babamın yüzünden göçüp giden duyguları hatırlıyorum.

Babamın çoğaldım dediğini azaldığımda anladım.

KERVANIN DÜŞÜ

Erkut Tokman

Yunduğum yerde dünyaya uyandım
Bir kum denizinde, çölün rüyasına
Estikçe rüzgârlarla sarardım
İçimin başaklarına vur beni!

Terkedilmiş bir ülke, anneler yapayalnız
Yıkılmış bir şehir, çocuklar ölü
Bir halk içimize sürgün günlerimiz yarım
Geçerken kervanımız çölden, göçerken
Tanrıya yakarsak da bir şey değişmez, vur beni!

Dünyada yalnız kalmış her yetim keder,
Mutluluğu tartsan da satsan da kaç kuruş eder?
Sonra trenler, uçaklar, gemiler, otobüsler...
Kalk biz gidelim ama nereye?
Geride bir yolculuk kalmışsa özlenen, vur beni!

Vur beni gittiğim her yerde sevgiye!
Ruhumu açlığa,
Susuzluğumu Afrika'ya
Ortadoğu'ya gözlerimi
Aklımı bir çöle,
Akarsuyken dönersem bir göle?
İşte o zaman vur beni!

Kapandıkça açılan o umut
Aynadan görünen boşluk
Yer değiştirdikçe yıldızlara sevdalı sonsuzluk
Benliğin bilinmezliğine vur beni!

Ruhta parçalanmış o yama
 Kapatmak istediğimiz gedik,
 Yaşamaksa düpedüz delilik,
 Kapansa yaralar, yine bir şey eksik
 Taşdığımız yüklerse belki gönüllülük,
 Yolculuğu beklediğimiz günlerde yarım kaldık
 Kömür karası dünya kömürlük,
 Yaksan içini dışını havada hep bir kirlilik
 Hayata baksan simsiyah bir gömütlük,
 Üstümüze başımıza bulaşmış kir
 Ne yapsan da tükenen insan bir ömürlük

Sana baksam, aklıma bir güneş girer,
 El etsem, sapsarı bir başak düşlerini eler,
 Toprağa, ışığa hasret bir tohum düşer,
 Bir mendil bir gözyaşına,
 Bir insan bir istasyona!

Varılacak yerde bekleyen biri kalır
 Tren, otobüs, uçak, gemi... gider
 Adlandıramadığımız bir utanç kalır
 Bir başlangıç özlemi
 Zulme susan vicdanın yiten sesi

Yaşayan emekle, ekmekle pişmekte,
 Silinen alın terinde,
 Buğdayın havadaki ezgisinde,
 Adaletin sesinde,
 İnsanlığın çölü, kum fırtınasında yunan
 Kervanın kayıp düşünüy vicdanın hortumunda tutan!

YİTİK BUĞDAYIN SÖYLENCESİ

Oğuz Ertürk

göğü delen bu hissizlik,
dede toprağını bilmeyen torunlar doğurdu
ve ufkumuzu kumru kanadından
silahlı - silahsız kimliklere bıraktık

şimdi hangi sabaha uyanırsan u/yan
aynı kasvetle kuşatacaklar gökyüzümüzü
kapımıza dekontlar anekdotlar dayatacaklar
ekmeğime susayan tokluk
sana kanımı testilerle sunmayacağım

yeterdi ekmeği bölmeye alında beliren ter
bir ağacın kollektif gölgesine sofralar kurulurdu
yok artık parmak uçlarımı öpen başaklar
köylü gönlünü terk etti yazmaz medya

her şeyi rüzgara bıraksaydık keşke
yeşermek için toprağı bulurdu gözlerim

zamanın rengi kandırdı çocukluğu
Londra'dan kalma bir anı zemin kat
sabahın sesini duyan yok artık
yorgun ölüyor şehirliler

medeniyet tasvirlerinden kurtulmanın yolu
kurumsal bir kervan buluyor sınavlar
hep bir gurbet frekansı taksilerde
-merkeze en yakın mezarlığa sür ağabey

HASAT İLAHİSİ

Yakup Ünsal

Dinle faniliğin huzursuz memelerini
vadi övgüyle bahsederken
Atları gömen kumdan
tarlalar saçını keser sıcaklığın
aylak bir duygu
Düşüncesi
defeder beni kiliseden
camiden
Falcı tahlıl falını bilse yine inanmazdım
çünkü sanrı bulur
beni izbede

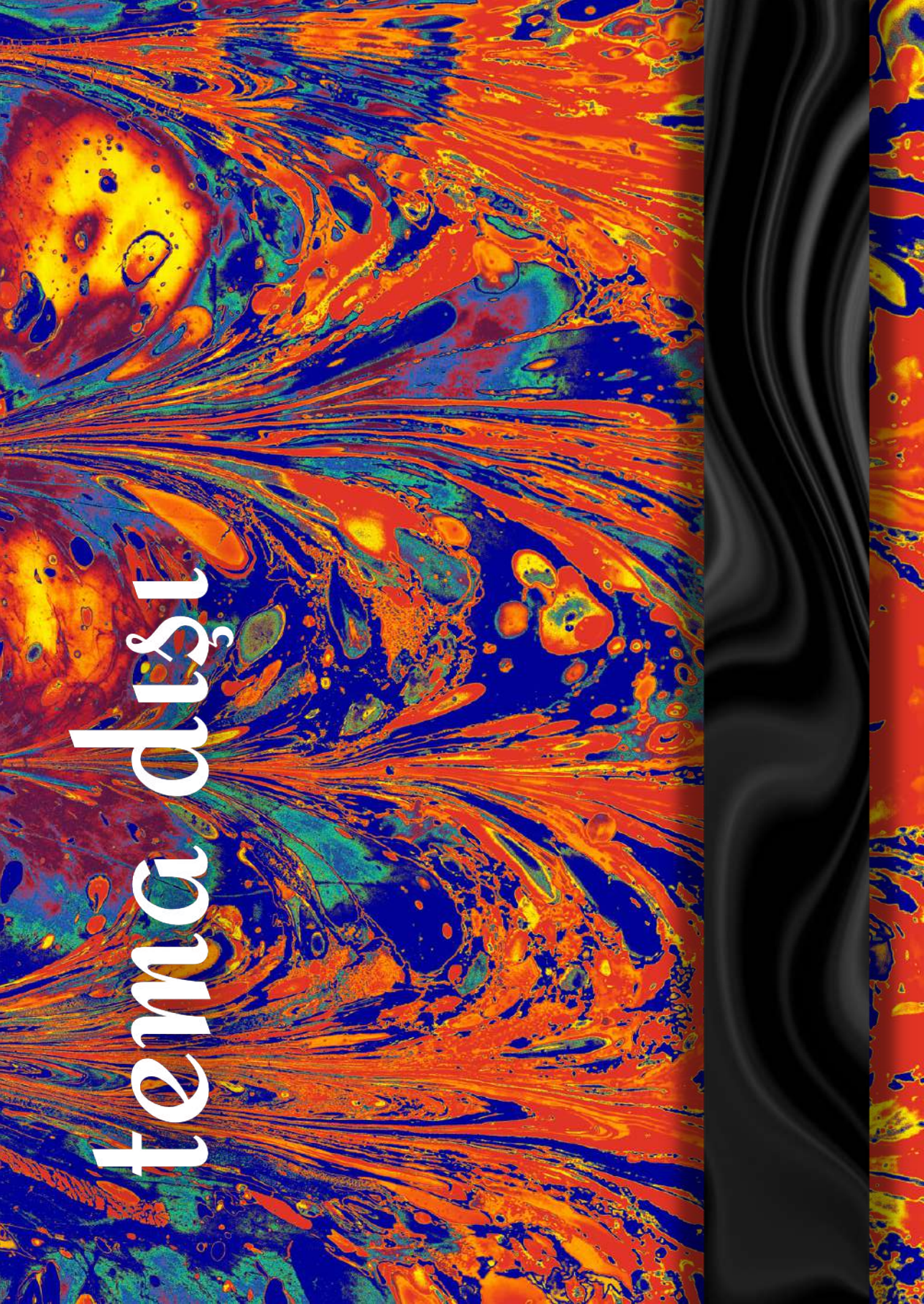
Orağın ezberini bozan ben değilim
Gömleğe sığan emek muhatap
kasırğa korkusuna
Godot'u bekleyen yağmur
Isırmaz çığlık dudaklarını

Nadasta telaşsız görünen leylak
hangi niyetle eğer başını
Priapus duysa çıplak çıkardı Zeus'a
İlk sendeleyeni dişlesin
mahrem vaktini
Ağaran sis huysuz
salınsa bayır aşağı düşeceğim

Eskilerden öğrendim
Deliliğin mayası tutar alaca bir imgede
Sabrın kara kavruk gövdesi düşse de
ahali üstüne
Falcı ekmek falını bilse
bu kez de inanmazdım
Çünkü sayrı bulur beni izbede

tema dışı

ŞELEĞİNDE ZAN GÜLLERİ

Ersin Kartal

Merve Vatan'a

Gül çiçeği ile yatmış ve dönmüş dünya
Senin zırhının zırhı hüznüne varmak için*

Sana raslarsam diye cebimde zan taşıyorum
Fakat öylesi bi resme bakar gibi bakma bana
Yivli bir at gibiydim ben, kesildim kelimededen
Seni gördüm ve dağıldı bulutlar göğ
Bana kan ve gül çiçeğinden dünya şimdi
Bana vazgeçişlerin allahçası dudaklarınla
Hatırlat, hatırlat çünkü yorgunum dünyadan
Yorgunum ve bunun ardında ölüm var

*

*Zırhun, beni benden koruduklarımdan ötedir
Zırhun, gözlerime velfecr okuyan şu tepelerden
Zırhun, yağmur yağsın içindir düşüncelerden
Zırhun ve yık zulmün katı benliğini
ÇÜNKÜ BU ZULM BENDEN ÖTEDİR
BU KAN, BU GÜL VE BU KEDERLER.*

Beni rüzgâr bilenem bu denli delirtmedi
Fakat o ne müthiş bir unutmak

Depren ve yık zulmün katı benliğini
Ki bi kurşun vınlasın

yaksın

ve soğsun

Güneş, gırtlığımdan ta içeri binamlyu soksun
Patlatsın göğsümün aşk-ı mertliğini

Çünkü sesin ilkin benden doğurur sevinci
İlkin benden başlar bitmeye her zan
Bende zulalar yankılarını varoşlar ilkin
Ama kuş bak uçuğunu pişman**

Geri düşüyor yükseldiğini

Sen yine depren

Depren ve yık zulmün katı benliğini

**

*Çünkü, ölü atlar gibi koşuşkan bir yalnızlık içindesin
Çünkü, şeleğinde güller, geceler ve ırmaklar
Ama bak yağmurun indirdiği ile eşit değil zulmün kaldırdığı topraktan
Çünkü zırhının zırhu hüznüne varmak için senin
Gül çiçeği ile yatmış ve dönmüş dünyalar*

DÜŞÜNCE DURAKLARI

Hatice Yıldırım

10 dakikadır bekliyorum. Aynı durakta, aynı otobüsü bekleyen farklı yüzler topluluğu gibi, kaçamak bakışlarla birbirimizi süzüyoruz. İnsanın başka birine dair kafasının içinde bir anda ortaya çıkıveren düşünceler de hırsızlığa girer mi? Beyefendi, hanımefendi, sizi şöyle enine boyuna, kaşınızdan gözünüze, aksayan ayağınıza, pörtlek dudağınıza, eğri kesilmiş tırnağınızdan yağlanmış saçlarınıza kadar izniniz olursa en önyargılısından bi on dakika düşünebilir miyim? Sanırım bu soru, düşüncenin kendisinden daha uygunsuz kaçardı. Ama şu karşımda bıyıkları dudaklarını kapatmış bu yüzden de somurtkan bir Noel Baba'yı andıran amca tam da bana bu soruyu soruyormuş gibi bakıyor. Bir kaşı da hafif yukarıda!

Az önce sadece asık suratlı diye düşündüğüm adam, bu kaş hareketiyle bir anda hoşnutsuzluk seğirmesi geçiriyor gibi bir hal aldı. Bir kas normalde olduğu yerden azıcık hareket edip farklı yere konumlanınca, ifadeyi ne kadar da değiştiriyor değil mi? Aslında tüm yer değişmeler nasipleniyor bu kuraldan. Mesela açık suratlar sergisi gibi birbirimize baktığımız bu durak, benim evime 45 dakika uzaklıkta. Buradan hareket edip evime yaklaşırken şu andan ve bu mekândan uzaklaşacağım. Duygusal bir fon çalıyor kafamın içinde ama vardığım sonucu açıklayacağım: bir noktaya yaklaşmak ne yazık ki diğer noktadan uzaklaşmak anlamına geliyor.

Bu sırada tuhaf bir ima seziyorum bizim amcadan. Ya da o benden göstermeyi istemeyeceğim şeyler seziyor. Bilemiyorum. Sezmek, algının kukla iplerine bağlı bir seçimdir oysa. Tek kaşı kalkık amca misal, orta yaşın verdiği yorgun yüzün kırışıklarında nasıl da belirginleşiyor surat asmakla asmıyor gibi davranmak arasında yaptığı seçimin izleri. Yapılan o seçimler sanki kıvrılmış da incecik bir örtü misali kırk kat gözlerinin kenarlarına yığılmış gibi. Sanırım bu yüzden en nihayetinde, fark etsek de etmesek de en iyiye yöneldiğimiz seçimlerin bayrak direkleri arasında yaşayıp gidiyoruz. Eğilim mi, akış mı, koşuş mu yoksa sadece teslim oluş mu bilmem. Ama bizim tek kaşı kalkık amca, günde belki onlarca kez o esmer işçi derisinin ardında, neye ne kadar teslim olduğunu sorguluyordur. Benim kozmetik kremleri ile kırışiksızlaştırılmış, her şey mükemmel havasında poz veren yüzüme bakarken belki de, kalkan kaşından aldığım ilhamla bunu söyleyebilirim, kendi hayatında hiçbir şeyin mükemmel olmadığını düşünüyordur.

Doğru ya, bir de o var! Her şey mükemmel olmalı! Mükemmellik de bir hapishane değil mi? Üstelik sınırları olmayan, girdikçe gömüldüğün, uçsuz bucaksız bir zihin hapishanesi... Mesela sen tek kaşı havada beni inceleyen amca! Evet sen! Kusurlarının farkında olmak nasıl bir sağduyu geliştirebilir? Aynı senin gibi gözaltı torbalarına gömülü gözleri olan hemcinslerine baktığında, nasıl hissedersin? Bu kusurların ortak paydasında bir araya geldiğin o insanlara nefretle mi bakarsın, yoksa yakınlık mı hissedersin onlara? Bu benzerlikten ancak yakınlık doğar bilirim. Onlara baktığın her an yüzlerinde kendini görürsün. Senden yine sana giden bu yolculukta onlara acır, şefkatle karışık bir samimiyet hissedersin.

Peki ben? Mükemmelliği kovalamak adına, tüm kusurlardan uzaklaşmak isterken aslında diğer kusurlulardan da uzaklaşmaya çabalıyorum. Yani kendimden. İşte buldum! Gördün mü ya? Bir noktadan diğerine giderken sen ikisine de yaklaşmanın yolunu keşfetmişsin, bense ikisinden de uzaklaşmanın yolunu bulmuşum. Yaşa be amca! Kaç saniye oldu, üç mü beş mi? Bak düşüncelerimi anladı ki hemen havadaki kaşı iniverdi. O hayatı boyunca bilmem kaç acı deneyimle kazandığı hazineyi bir kalkık kaşla bana kaptırmasına hayıflanadursun, ben alıp heybemi bir başka durağa gideyim. Otobüsüm bu duraktan kalkmıyor zaten. Hamdolsun bugün de insanlar ve düşünceler üzerine bir hayli nasiplendim.

AMA SEN BİLİRSİN

Ahmet Şerif Doğan

Bir bıçak,
Kâğıdı sorguluyor, ışık kör siyah
Mum kendi ateşinde ısınmıyor
Ateşin gölgesi sahipsiz parlıyor
Jiletin boynuna sarılma, için kanar kadın
Çocuklar koşar teninde çıplak ayaklarında damlalar

Bir kaçık,
Saati soruyor düşünen adam, Rodin susuyor
Betonlar bakıyor mahkeme duvarına
Sarmaşıklar adım adım çözüyor ipini
Kahven soğuk, güneşe yatır, yol uzun
Başkalaşıyorum kelepçenin hatırlı ellerinde

Bir ses,
Duran her kalbe masaj, hayat öpücüğü
Damardan alınan ilaç, bedene vurulan şırınga
Sisin sırtında uyanmak olmayan bir devlette
Varolmamış ülke sınırları işgalinde
Kalkıp gidesim olsa, felçtir hücrelerim

Bir,
Ama sen bilirsin, anlaşılamamak tarihte ilk suikast
Vurmadan kadavranın bir yetmiş iki buçuk millet uzanması
Şimdi doktorlar yurtdışına gitmemiş olsaydı
Kalmazdım ameliyat masasında ex
Hatırıma sus Nazan, hay hay gidelim şarkıya

Bir tanrı-
Tanımaz
Sorulsaydı, nota kâğıdının do anahtarı olarak doğmak
Ya da
Bir kubbenin en ucunda asılı kalmış bayrak demiri
Neyse
Geldik gidiyoruz, hayat bağışlanmayan
Ruh üflenmeyen ne varsa özenerek

Aç kapıyı Veysel Efendi,
Bugün kabir ziyareti yasaklandı.

İnsan

Dünyaya geldiğimde bir melektim, sonra insanlaştım, daha sonra hayvanlaştım, en sonunda da şeytanlaştım.

-Nasıl yani Sahip, anlamadım?

-İçimde bir sürü güzel insan vardı Dılkeşti, sonra hepsi teker teker öldürüldü.

-Nasıl yani Sahip, yoksa onları sen mi öldürdün?

-Hayır Dılkeşti, ben cellat değilim, onların hepsi intihar etti bense sadece izledim.

Ç-öz-ül-üş

Eski öğrencisine döndü: “Senin için büyümüş de küçülmüş derdim. Şimdiyse sadece küçülmüşsün diyorum.

Rüya

Bir an önce sonlanmasını istiyordu. Kasılıp duruyordu bedeni ve bu kasılmayı tüm gerçekliğiyle hissediyordu. Gözleri o kadar ağırlaşmıştı ki gözkapakları bu ana kadar yaşadığı hayatın yükünden daha zor kalkıyordu. Son zamanlarda bu anlara sık sık maruz kalıyordu ama en sonunda o mutlu uyanışla gözleri ona yaşamının tatlı kokusunu hızlıca müjdeliyordu ve şükür her şey bir rüya imiş deyip hayata ve onu bekleyen yeni güne kaldığı yerden devam ediyordu.

Çırpınıyor, kalbi bedenini sarsarcasına titriyordu. Gözleri başının ağırlığını, yastığı da bedenini kaldıramıyordu. Birileri onun kalkmasını, gözlerini aralamasını ondan kat kat üstün gücüyle engeller gibiydi. Bir an önce kendisini bu rüyadan uyandıracak sesi bekliyor, yine eski hayatına döneceği anı gözlüyordu. Daha önce bıyıklarının kesilmesi, iki haftası eksik kalmış diye askere tekrar götürülüşü hepsi rüyada yaşanmış, uyanınca hepsi yalana karışmıştı. Biliyordu ki şükür her şey rüyaymış deyip kurtulacaktı. Nihayet beklediği sesi duydu: “Rüya bitti, uyan asıl hayatına.”

BİL(İN)MEZLİK

Nisa Eser

Öğrenilmiş çaresizlikle mücadele edebilirdi ruhum fakat öğrenilmiş yalnızlığa ağzını açıp tek kelime edemedi. İçinden çıkamayıp suçu çocukluğunun üzerine attı. Ruhumun ne yaptığını ben de bilmiyordum aslında. Neyle mücadele ettiğini anlamaya çalışıyordu tahminlerime göre, onun paçasından tutup aşağı çekiyorlardı deli gibi. Bunun mücadelesini verdiği yetmiyormuş gibi bir de çocukluğumu çıkardım başına. Ya da tüm bu mücadelelerin sebebi çocukluğum muydu bilmiyordum. Yine bilmediğim birçok şeyi sıralayıp çıktım evden.

Beş sokak üstte oturan annemin yanına gidiyordum girift bir biçimde. Babamla yaşıyorlardı aslında, o evi hep annemin yaşadığı ev olarak nitelendirdiğime ve babamı bu kadar yok saydığımı bakmayın. Hep korkularımdan kaçtığım için yok sayıyordum onu. Evet, babamdan korkuyordum. Ona dilim dönmüyordu, dediklerine karşı robotlaşıyordum, ellerimi titretiyordu babam. Biliyordum ki bu bir ruh katliamı, fiziksel ölümlerin haberi tez duyulur fakat ruhun ölümünden kimsenin haberi olmaz derlerdi. İnsan sessizce unutturdu gülmeyi, sessizce sıkılırdı konuşmaktan, sessizce yalnızlaşır ve sessizce fiziksel ölümün kollarına bırakırdı kendini.

Benim sevgi istediğim tek kişi annemdi. Dirilmek için onun sevgisini kullandım, gözlerine baktım sürekli başımı okşatmak için. Sevdı. Okşadı. Yetmedi. Nasılını nedenini sorguladım çokça, annemi suçladım. Annemle yaşayan babam aklıma bile gelmedi. Yemek yerken, su içerken, mahallede futbol oynarken, bir kıza aşık olurken, parkta babasının elinden tutmuş çocuklara şahit olurken ya da ne bileyim yalnız hissederken babam aklıma hiç gelmedi; dün geceye kadar. Aldığım bir mesajla aklıma bu kadar meşgul edecekti madem bunca vakit nerdeydi? Bu sorgulamam gereken son şeydi sanırım.

“Baban iyi değil, birkaç gün bizde kalsan iyi olur oğlum.” demişti annem mesajında. Tam olarak böyle yazmıyordu mesajda aslında “bbn iti degil birkaçgün biizde kalsan iyi olur olgum” yazmıştı tüm gücüyle sanki. Dermanı yokmuş, acelesi varmış gibi basmıştı telefonun ekranına. Bbn harflerini baban diye anlayana kadar birkaç defa okumuştum mesajı. Sabaha kadar uyku tutmadı. Babam neden iyi değildi ki? Kim korkutmuştu babamı da babam iyi değildi? Çocukların ve annelerin neden iyi olmadığı hakkında az çok bilgiye sahiptim ama babalar neden iyi olmazdı?

Çeşitli müzikler açıp yüksek sesle söyledim üst kattaki zibidi güm güm vurana kadar. Saate bakıp utandım bir süre, gece yarısını çoktan geçmişti. Müziğin sesini kısıp öyle dinledim. Dağıtamadım aklıma, sürekli babamı düşünüyorum ve onun güldüğü sahneleri anımsamaya çalışıyordum. Karnım guruldadı sonra, mutfığa gidip ekmek arası bir şeyler hazırladım hızlıca. Kanepeye oturup babamı düşünmeye devam etmek istiyordum. Babamı düşünmenin huzur kaçırıcı aynı zamanda da zevk verici bir eylem olduğunu fark ettim. Babam iyi değildi, neden bilmiyordum, ben gecenin kaçında elimde ekmek arası kıcımı aceleyle koyduğum kanepenin kenarında onu düşünüyordum. Utandım halimden, bu utanma az önce yaşadığım utanmaya benzemiyordu ama. Babamlı düşüncelerim gibi rahatsız edici ve ayıplayıcıydı. Annem beni bu halde görse ne derdi acaba diye düşündüm. Elimdeki ekmeği mutfığa götürüp balkona çıktım. Ardı ardına yaktığım sigaralarla doğurdum güneşi. Sancısız bir endişe vardı yüreğimde. Babamı suçladım, ilk defa; babam için acı bile çekemiyordum. Annemin suçu değildi bu sancısız sabah.

Annemin evinin önüne vardığımda derin bir soluk aldım. Vermeyi unutmuş olmalıyım ki titrek bir öksürük tuttu bedenimi. Elimi ağzıma götürüp sessizce boğuşurken öksürükle, ayakkabıların çokluğu dikkatimi çekti. Okuduğum kitaplarda ve izlediğim filmlerde kapı ağzındaki bu ayakkabı çokluğu ya akı ya karayı simgeliyordu. Bugün ve birkaç gün hangi renge bürünecekti annemin evi bilmiyordum. Bilinmezliklerle yürüdüğüm beş sokağı aşır bilinmezliklerle çaldım kapıyı.

Kapıyı annem açmıştı, göz bebeklerini çevreleyen beyazlık yerini pembe bir tona bırakmıştı. Acıdım. İçimde, hem de çok içimde müthiş bir acıma hissi peyda oldu. Fakat kime acıdığımı bilmiyordum. Sanki bunca vakit içtiğim şekerli Türk kahveleri ağzıma doluyordu. Kusmaya yeltendi bedenim. Tuttu boğazımdaki kaslar bu yelteniş. Anneme sarılırken kendime acıdığımı anladım. O ağlıyordu çünkü babamla savaşının sonucu ne olursa olsun mücadelesini vermişti. Ağlamak en doğal hakkıydı, bu hakkı fazlasıyla yerine getiriyordu. Ben ise annemin zayıf bedenine sarıldığımda acıdığım ruhumu hissetmiştim. Sürekli annemin üzerine yıktığım bu mücadelenin şimdi zırl zırl kapımı çalışını seyrediyordum savunmasızca. Hazır değildim. Hiç hazır olmayacağımı bildiği için bu denli ısrarcıydı kapıdaki.

“Nerede?” dedim ruhsuz bir şekilde. Anneme çoğu zaman anlam veremezdim, şimdi de o anlam veremediğim anlardan birini yaşıyordum. Pembeleşmiş gözleri bir anda kırmızıya dönüşmüştü ama suratından mimik oynamıyordu. Sessizliğini koruyup bu kez de o sarıldı bana. Kusma hissi arada bir yokluyordu boğazımı, evdeki liksi koku daha çok tetikliyordu bu hissi. Annemin sarılmasına eşlik ettim, ruhsuzluğumu sorguluyordum gözlerimin değdiği her yerde. Bir müddet annemin iç çekişlerinin dinmesini bekledik. Bedenimi sıktığı kollarını gevşetti usulca, gözlerime baktı kanlı kanlı “İçerde yatıyor.” deyip kanepeye devirdi bedenini.

Oturma odasına girdim. Kanepeyi açmıştı annem, üzerine de eski yün yataklardan birini sermişti; çarşaf, yastık, battaniye derken babamın cılızlaşmış bedenini gördüm. Sustum. Sadece sustum. Susmanın ne yeri ne vaktiydi ama susmayı seçti çaresiz kalbim. Bir sürü düşünce üşüştü aklıma; ona olan korkumdan yanına gidememenin şaşkınlığı, hissiz oluşumun durgunluğu, dün akşamki ekmek arasının utancı, onu bu kadar zayıf görmenin korkusu, ağlayamamamın yükü...

Kımıldamakta zorlandım birkaç dakika. Birkaç yıl demeliyim aslında burada, birkaç yıl donup kaldım o kapının ağzında biliyordum. Öyle iyi biliyordum ki tek bildiğim şey olabilirdi hayatta. Bu bilgeliğin tadını bile çıkaramadan ağır bir el hissettim omzumda. Amcam gözlerini yere devirmiş ağlamaklı bir sesle konuşmaya başladı. “Dünden beri seni sayıklıyor...”

Sayıklıyor kelimesinden sonra bedenime gelen titremeye bir şeyler hissetmeye başlamıştım. Sonrasında duymadım amcamı, ne dedi bilmiyorum ama sanırım gidip babamın yanına çökmeliydim. Babamdan için ben’li cümleler duymak hoşuma gitmişti. Dünden beri beni sayıklıyordu koskoca babam. O heybetli ve korku saçan babam dünden beri benim gibi bir adamı sayıklıyordu öyle mi? Gülemedim insanların arasında. Ayıptı. Gülünmemeliydi. Gülemeyişim durumun ayıplığından mıydı yoksa gülmemi gerektiren hislerim de mi işlevsizleşmişti bilmiyordum.

İçimden gülümsedim gamsızca. Babam pejmürde bir kanepede belki de son anlarını yaşıyordu ben ise içimden gülüyordum. Bu kadar acımasız ve merhametsiz olmamalıydı ruhum, ona bu kadar özgürlük vermemeliydim. Yine utandım. Bu utanış dün gece yaşadığım utançların hiçbirine benzemiyordu. Kekremesi bir tat bırakıyordu insanın ağzında. Midemi bulandıran şekerli Türk kahveleri tekrardan ağzıma doluyordu. Artık kapının ağzında dikilmemem gerektiğini hissedip kanepenin yanına çöktüm. Biri sırtımdan çantamı çekip aldı, dönüp bakamadım korkumdan. Babamın olduğu yerde babam yoktu da korku vardı sanki. Sırtımda ağlayamamamın yükünü taşıdıkça gözyaşlarım ücra köşelere kaçıyordu.

Kafamı kaldırıp yukarı baktığımda pencerenin dışındaki hanımeli çiçeğini gördüm. Gözlerim dolmuştu. Gözlerimin dolduğuna inanamadım. Dolmakla kalmamış dizlerime doğru birkaç damla yuvarlanmıştı. Ne hissedeceğimi seçemiyordum fakat ağlayabilmemin şaşkınlığını iliklerime kadar yaşıyordum. Ha bir de, babamın yanında olmanın korkusu sarmıştı tüm bedenimi. Birkaç gün ve sonraki günler karaya boyanacaktı bu ev. Gittikçe kalabalıklaşan insanların ayakkağıları örümcek ağı gibi kaplamıştı kalbimi. Babam ise yatıyordu işte, ağzında benim isminin harfleriyle dolduruyordu ıssız odayı.

ANLAT OBLOMOV**Ömer Çiftçi**

İçtiğimiz su huzursuz
 Bir düş ki yakamızda bela
 Çocukların çürüyen masalı
 Gerçeğidir çalınan ömürlerin
 Toplamış güzelliğini gitmiş yaşam
 Anne olmuş
 On iki yaşında kızlar
 Anlat Oblomov gittiğin yere

Hali perişan dünyanın
 Çoktur derdi, dermanı bulunmaz
 Dağlar küs
 Nehirler akmaz diyardan bir diyara
 Hudutlar şikayetçidir
 Ha bire değişir
 Sonsuz maviliklerde arar gözlerimiz
 Kuyruklu yıldızları
 Bulut misali felaketler
 Dünyanın üstünde dolanan
 Yağmur başka nisanları bekler
 Keşke diyorum
 Hapishaneler insanlara şarkı söyleme bahçesi olsa
 Anlat Oblomov gittiğin yere

Çağın insanları güvenilmez olmuş
 Yazıyorlar, okuyorlar, çiziyorlar, şarkı söylüyorlar
 Oysa göründükleri gibi görünmüyorlar
 Yürek başka, dil başka olmuş
 İnsanlığın tanınmayacağı zamana denk geldik
 Anlat dünyanın hâlini
 Anlat Oblomov gittiğin yere

SİYAH YOL

Gazel Yiğit

Yüksek bir yerden düşmüş gibiydi. Her yeri ağrıyordu. Eliyle kalçasını yokladı. Hissedebiliyordu bacaklarını. Ayağa kalktı. Tam karşısından yüzüne vuran mavi ışık gözünü kamaştırdı. Elini gözlerine siper etti, gözü ışığa alışana kadar. Etrafına bakındı. Ama bu olamaz! Hiçbir şey yok.

Etraf karanlık diye mi görmüyordu, yoksa hiç bir şey olmadığı için mi karanlıktı anlayamadı. Yere döşenmiş siyah taşlar vardı. Toprak veya zemin yoktu. Her tarafı kuşatan o karanlık, o boşluk dolduruyordu dizilen taşların arasını. Bir adım atsa hiçliğe yuvarlanacak gibi hissetti. Korktu. Ama adım atma mecburiyeti korkusuna galip geldi. Ayağı ile yokladı taşlardan birini. Sonra yavaş yavaş ilerlemeye başladı. Taşlar siyahtı ve o, siyah rengi hiç sevmiyordu. Şimdi ise görebildiği, sığınabileceği iki şeyden biriydi o renk. Diğeri ise mavi ışık. Gözlerinin, mavi ışığın içinden siyahı seçmesi zordu ama kalbi, siyah rengi nerede olsa tanırdı.

Taşlar ona kalbi ve ruhu kararmış insanları hatırlattı. Ne çok çekmişti onlardan. Ne çok kaçmak istemişti. Belki de onlarda kendi karanlığını görüyor ve kaçıyordu. Derin ve birbirine hiç benzemeyen, bölük pörçük olmuş bir sürü duygusu içinde karanlık tarafını daha çok hissediyor ve bunu kabullenmek ona acı veriyordu. Kaçıyordu kötülerden. Çünkü içindekileri kendi yüzüne bakar gibi açıkça görebiliyordu. Ama şimdi, tüm siyahlar ve karanlıklar onun yolu olmuştu. İlerlemesi ve onu götürecekleri yere razı olması gerekiyordu.

Yürüdükçe yoruluyordu. Karşısındaki ışık ise, o yaklaştıkça uzağa kaçıyor gibiydi. Sabırsızlandı. Öfkeleni. Hızlı yürümeye başladı. Daha çok yoruldu. Daha çok öfkeleni. Daha da hızlandı. Soluk soluğa kaldı. Etrafa bakındı, etrafı hala hiçlikle doluydu. Yerdeki taşlardan başka gidecek bir yönü yoktu. Boşluğa adım atacak cesareti de. Yere oturdu. Mavi ışığın taşlarda yarattığı ıslaklık hissini içine çekti. Parmağını gezdirdi taşın üstünde. Evet taştan başka bir şey değildi. Elleri titredi, ruhu daraldı. Ve orada olduğu zaman boyunca aklına hiç gelmeyen şeyi yaptı. Konuştu. Sahi niye hiç konuşmamıştı? Neden gerek duymamıştı acaba? Konuşmadan önce belki bunu düşünmesi gerekiyordu ama o bunları düşünecek halde değildi. Sadece konuştu yerdeki taşla. “Ne istiyorsunuz benden?” bunu mu sormalıydı bilmiyordu. Yada taşlara mı sormalıydı? Belki de kime ve neyi soracağını bilse, alacaktı cevabı. Ama o, siyah renge olan öfkesine yenik düşüp yanlış yere yanlış soruyu sormuştu. Yine konuştu, “Neden buradayım, her şey nerede?” Alamadığı cevaplar, onu öfkeden, karanlığın içinde zerrelere ayırıp yok ediyordu sanki. İçi, etrafındaki boşluk kadar büyüdü, karardı. Şimdi bu boşluğu dolduracak bir eyleme ihtiyacı vardı. Yoksa boşluğun içine atlayıp hiçliğe karışacaktı ruhuna büyük gelen öfkesi yüzünden.

Birden yanaklarının ıslandığını fark etti. Gözleri yanıyor, ıslanıyor, yanaklarından biçimsiz kayalıklar yuvarlanıyordu sanki. Yıllardır kaya gibi duran bir bütünün ufak ufak eridiğini ve ruhunu serbest bıraktığını hissediyordu. Daha önce keşfetmediği bir odanın kapısı açılıyordu içinde. Sonra daha çok ağladı. Göğsünün kuru topraklarından serin sular fışkırıyordu. Ruhunda, kör bir kuş, kanatlarına değen rüzgar ile yönünü bulmaya çalışıyordu. Her bir hıçkırık ona başka bir ömrün kapısı oluyordu. Binlerce ömrü vardı şimdi. Binlerce umut havalanmıştı her gözyaşından sonra.

O ağlarken mavi ışık titremeye başladı ve tek parça haline gelip yüzünde sabitlendi. Işık gözyaşlarına değdiğinde tuhaf bir ürperti dolaştı vücudunda. Birden büyüdü elleri. Ve o tarafındaki ayakları. Ve gözü. Bir tarafı büyüyor, diğer tarafı olduğu gibi kalıyordu. Hayret etti! Diğer duygu selinin hepsini bir tarafa bırakmış, hayret duygusuna boyanmıştı içi. Neydi bu? Niye sadece kalbinin olduğu taraf diğer tarafından bir kat daha büyüyordu? Bu hali onun ne işine yarayacak, onu ne gibi güçlüklerle karşılaştıracaktı? İçinde bir teslimiyet belirdi. Normal boyuttaki eliyle gözyaşlarını sildi. Ayağa kalkıp, biri büyük, biri küçük ayaklarıyla, yalpalaya yalpalaya yoluna devam etti. Az önceki duygularından eser kalmamıştı. Daha nasıl durumlara düşeceğinin endişeli halleriyle adım atmaya çalışıyordu hiçliğin içinden, siyah taşların götürdüğü yöne doğru.

Hiçliğe, sessizliğe alışmaya başlamıştı. Karanlık ve mavi ışık eşliğinde, sesiz sakin yürüyor, ona sadece önünü görebilecek kadar ışık sağlayan o eşsiz mavi ışığa varmak için durmadan ve artık şikayet etmeden yürüyordu. Birden içinde tarifsiz bir şarkı söyleme isteği doğdu. Bu, acılara katlanabilmek için ruhunun dışarıya doğru çizdiği bir yoldu. Elinde bir kalem olsa, belki daha önce yazamadığı bir şiir yazacaktı. Belki bir resim çizecekti. Ama elinde, dilinden başka bir araç olmadığından şarkı söylemek istiyordu. Şimdi dilinde çocukken söylediği bir şarkı vardı. O an, düşünecek hali olsa “Neden başka şarkı değil de çocukken söylediğim bir şarkı?” diye soracaktı kendine ama sormadı. Kendini, kendi boşluğunda, kalbinde rastladığı o şarkının akışına bıraktı. Şarkıyı söyledikçe içinde bir sevgi yumağı oluştu. O sevgi yumağı yüzünde bir gülümsemeye dönüştü. Durup taşlara baktı. Onlara da gülümsedi. Ellerine ve ayaklarına da baktı, onlara da gülümsedi. Halihazırda neyi varsa, iyi kötü ayırmadan hepsine gülümsedi. Yorgunluğu ve içinde yürüyüp durduğu hiçlik ona her şeyi sevdirmişti. Sonra durdu birden, sustu ama şarkı sesi hâlâ işitiliyordu. Başını kalbinin olduğu büyümüş olan tarafına eğdi. Evet ses oradan geliyordu. Kalbinin içinden. Bir çocuk sesi. Onun sesi. Ama sadece ses değildi. Bir kıpırtıydı. İçinde bir şeylerin canlandığını hissetti. Coşkuyla şarkısına devam etti. Zıplayarak, arada bir kendi etrafında dönerek, ve artık aynı boyutta olmadığı için birbirine küs olan ellerini çırparak yoluna devam etti.

Şarkı söyledikçe, ruhundaki köleleri azat ediyor, kursağında beslediği kargaları gökyüzüne bırakıyordu. Elleri ve ayakları küçülüyor, eski boyutlarına dönüyordu. Şimdi bedeni, normal boyutundan daha da küçülmüştü. Üstüne sinen ve onu olduğundan daha büyük gösteren tüm lekeleri şarkının sözleri ile beraber o boşluğa savurmuştu. Ve olması gereken boyuta, özüne doğru küçülmüştü.

Mavi ışık titreşmeye başladı. Işıkları sağa sola belirsizce savuruyor, savrulan ışıklar etraftaki hiçlikten geri dönmüyordu. Işık ölüyordu. Işık diriliyordu. O elini uzattı. Sanki ışığı tutup kurtarabilecekmış gibi. Mavi ışık söndü. O dizlerinin üstüne çöktü çaresizlikten. “İşte buraya kadardı her şey” dedi. Başı göğsüne düştü. Sadece siyah taşları bile görmeye razıydı şimdi. Sonra kalbindeki o kıpırtılar geri geldi. Sonra bir acı... Tüm vücudunu saran bir acıyla inledi. Nasıl devasa bir acıydı bu! Kendi ruhunu doğuruyordu sanki. Sonra, tam kalbinin üstünde yumruk büyüklüğünde bir delik açıldı ve mavi ışık oradan yansıdı, siyah taşlarla düşenmiş olan yola. Bu, karşısında durup gözünü kamaştıran ışıktan daha da kuvvetliydi. Işık hiçliğin içinde kaybolmuyor, gidebildiği kadar gidiyordu. Bir süre eliyle, ışığın kalbinden çıkan yerini bastırıp, o büyük acının geçmesini bekledi. Sonra kendine geldi. Elini kaldırıp ışığın kalbinden çıkmasını ve eline yansımalarını seyretti büyük bir hayranlıkla. Ayağa kalktı, etrafında döndü yavaşça. Her tarafın bu ışıktan nasiplenmesini istedi. Işığını gururla yansıttı taşlara. Sonra eğilip yerdeki taşları okşayıp sevdi.

Işığının mutluluğuyla yürürken karşısına siyah taşlarla örülü bir duvar çıktı. Yol bitmişti artık. Solukları derinleşti. İçini bir korku kapladı. Aynı yoldan geri dönemezdi. Ama eskisi gibi de çaresizliğe bırakamazdı kendini. Cesareti vardı artık. Kendi ışığının verdiği cesarete sarıldı. Gözlerini taş duvara dikti. Alaylı bir gülümseme taktı suratına. Sonra derin bir nefes çekip bıraktı kendini boşluğa. Bağırды. İstedığı kadar. Kalbi ve gırtlığı yırtılırcasına bağırды boşluktan aşağıya düşerken. Bağırдыkça ışığı büyüdü... büyüdü. Sonra çok aşağılarda ipeksi mavi bir bulut kümesine dönüştü. Çılgılığı boşluğun içinde yankılanırken o huzurla doluyor, kendi sesine olan hasreti kayboluyordu. O, bulut kümesine yaklaştıkça gökyüzünü görüyordu, bulutun oluşturduğu boyutun içinde. Yaklaştıkça, beyaz bulutları sonra da şehrin silüetini... Bir tarafı heyecan içinde debelenirken bir tarafı ardında bıraktığı siyah taşlı yola ince bir hasret besliyordu. Ve bir süre sonra bulut kümesinin açtığı boyutta kaybolup gitti.

BİR AĞACI ÖPMEK

Emirhan Mutlu

Yatak odamızın camından uzun uzun bahçeye baktı Ecevit, her gece yaptığı gibi. Ben çoktan yatmıştım, ama o yanımda olmadan uyuma huyum yoktu. Ağacıyla vedalaşmasını bekliyordum yine. Perdenin köşesinden son bir bakış attı, sonra gelip yanıma yattı. Ben başımı yastıktan hafifçe kaldırdım, o da kolunu benim başımın altına koydu. Onun kolunda uyumak kadar hoşuma giden bir şey yok. Hafif yan dönüp yüzüne baktım. Hissetmiş olacak ki o da dönüp bana baktı.

-Öpeyim mi bir kere?

-Yanaktan mı?

-Yok, dudaktan.

-Olmaz Ecevit, biliyorsun.

-Peki, tamam.

Yanağıma bir öpücük kondurdu bunun üzerine. Yüzünü tavana çevirdi sonra, gözlerini kapattı. Ben de yılların vermiş olduğu mahcubiyetle ona biraz daha sokuldum. Uyuduk beraber.

Ecevit emekli olduktan sonra buraya taşındık. Bahçeli, müstakil bir ev. Böyle bir eve taşınabilmek için yıllarca çalışıp para biriktirmişti. Çünkü bahçeli bir ev, onun şu hayattaki en büyük ikinci hayalini gerçekleştirmesini sağlayacaktı. Bir ceviz ağacı dikmek... Evet, Ecevit evlendiğimizden beri bir ceviz ağacı dikmenin hayalini kuruyordu. Evlendikten önce de kuruyordur büyük ihtimalle, ama ben bilmiyorum orasını. Doğup büyüdüğü köyde çok sevdiği bir ceviz ağacı varmış Ecevit'in. Yazları gölgesinde oturur, ağacın tepesine çıkar, ceviz düşürüp yermiş. Liseye gitme zamanı gelince ayrılmış köyünden, İstanbul'a gelmiş. Bir yandan çalışıp bir yandan okumuş. Sonra üniversite, yine İstanbul. Ufak tefek tatiller dışında dönememiş köyüne. Sonrasında İstanbul'da iş bulmuş. Bir ağaç gibi kök salmış bu şehre. Ana babasını kaybedince de iyice ayağı kesilmiş köyden. O ceviz ağacını hiç unutmamış Ecevit. Biz evlendikten sonra hep aynı hayali anlatırdı bana. Emekli olup bahçeli bir ev almak, bahçesine ceviz ağacı dikmek...

Çalışırken iki iş birden yapardı Ecevit. Çok yorardı kendini, üzülürdüm. Aramızda sık sık şöyle diyaloglar yaşanırdı:

-Ecevit, yorma kendini bu kadar. İkinci işe gitme artık.

-Olmaz İlkay, biliyorsun.

-Neden olmazmış? Aldığın maaştan atarsın kenara biraz, yetirirsin ev almaya.

-Maaştan kısamam İlkay'ım, o senin de rızkın. Senin parandan çalmış olurum o zaman. Seni de layığıyla yaşatmam gerekiyor.

İyi adamdır şu Ecevit. İnsanlara hayır diyememe huyu dışında bir zararını görmedim hiç. Ama hayır diyememesi yüzünden çok kavga etmişizdir. Ne yaptım ne ettimse öğretemedim şu adama hayır demeyi. Onu böyle de kabullenemedim. Hala gücüme gider bu huyu.

Evi aldıktan sonra eşe dosta haber saldı. İyi bir ceviz fidanı arıyordu. Her cevizi beğenmezdi öyle. Hamdi varmış kahveden arkadaşı, çiftçiymiş. Onunla birlikte bayağı bir zaman fidan aradılar. En sonunda buldular içlerine sinen bir tane. Getirip diktiler bahçeye. Her gün evden çıkmadan oturup onunla konuşuyor Ecevit. Eve dönünce önce onun yanına gidiyor. Gece yatmadan perdenin köşesinden uzun uzun onu seyrediyor. Bizim çocuğumuz gibi oldu o. Gibisi fazla hatta. Onun için yaşıyor Ecevit. "Allah ömür verse de büyüdüğünü görsek, şöyle gölgesinde bir otursak seninle" diyor. Bu hayali benimle kurması çok hoşuma gidiyor.

Sabah evden çıkıp kahveye gitmeden önce ağacının yanına gitti. Sevinçle bana döndü:

-İlkay, İlkay! Koş gel, gel, çabuk!

-Ne oldu?

-Bak, tepeden bir tane ceviz vermeye başlamış bile!

Baktım, gerçekten tepeden ufak bir ceviz baş vermişti. Bir anda mutluluk sardı içimi. Bu mutluluk ceviz ağacımızın ilk meyvesini vermesinden mi yoksa Ecevit'i böyle mutlu görmemden mi geliyordu, bilmiyorum. Çocuğu iyi bir okul kazanmış ebeveynler gibi mutluyduk. Ecevit'in yüzüne baktım, göz pınarları dolu doluydu. Ağlayacaktı neredeyse mutluluktan. Ecevit'in ağacı kısa sürede meyvesini vermişti, yıllarca kök saldıgı yerde meyve veremeyen kendisinin aksine. Yapraklarını sevdi ağacının. Gömleğinin manşetine sildi gözlerini. Kahveye o halde gitmek istemediği anlaşıyordu. Beni öpmek için yanaştı.

-İlkay, öpeyim mi bir kere?

-Yanaktan öp.

-Peki.

Yanağımdan öperken dudaklarıma en yakın noktadan öptü her zaman yaptığı gibi. Bahçe kapısından çıkıp kahveye doğru yola koyuldu sonra.

Ecevit'in en büyük hayali beni dudağımdan öpebilmektir. Tanıştığımızdan beri hep buna yeltenirdi. İlk başlarda evli olmadığımızdan yanaşmadığımı zannederdi sanırım. Yanağımdan her öptüğünde "Ah bir evlensek" derdi. Halbuki benim dudaktan öptürmek istemememin evli olup olmamakla bir alakası yoktu. Evvelden beri öpmek bana çok anlamsız gelirdi. İnsanlar neden konuşmak için kullandıkları bir organı birbirine değdirmek ister ki? Hem gün içinde yemediği içmediği şey de kalmıyor insanın. Tiksindirici de aynı zamanda. Hiç içimden gelmedi öpmek hayatımda. Ecevit bunu bir gün bile sorun etmedi. Aslında her gün sorun ediyordu, ama bunu bana hiçbir zaman yansıtmadı. Keyifli olduğumuz zamanlarda bana "Öpeyim mi" diye sorarak şansını dener, olumsuz yanıt alınca hiç üstelemezdi. Eğer bir gün bana "Benim için şuncacık şeye bile katlanamaz mısın" diye sormuş olsa, verebilecek hiçbir cevabım yoktu. Hiç sormadı. Çatlak dudaklarını hafifçe büzüp hayatına devam ederdi. Ceviz ağacı belki bunu unutturur Ecevit'e diye düşünmüştüm ilk başta, olmadı.

Akşam eve geldiğinde sabahki mutluluğundan farklı bir hali vardı. Ceviz ağacının meyvesinden hiç bahsetmedi başlarda. Kahvedeki muhabbetlerden bir şeyler anlattı, okuduğu gazetelerdeki haberlerden söz etti. Ben de arkadaşlarla güne gitmişim, orada dönen dedikodulardan birkaçını anlattım. Sabırla dinledi hepsini. Ben onun kadar sabırlı değildim. Meyveden hiç bahsetmemesine anlam veremiyordum. Nedenini öğrenmek istiyordum bir an önce. Fakat ona baskı yapmak da istemiyordum. Bir zaman sonra, kendisi bahsetti meyveden. Ancak başka bir şekilde:

-Bugün kahvede Hamdi'yle konuştuk. Ağaç meyve verdi, dedim.

-Eee, o ne dedi peki?

-O meyveyi koparıp atmanız lazım abi, dedi. Fidan bu boydayken meyvesini dalında tutarsak ağaç büyümezmiş. Meyveyi koparıp atmak lazımmiş.

Başımdan aşağı kaynar sular dökülmüş gibi oldu. Hazır meyve vermiş bir ağacın meyvesini koparmak istemiyordum. Şiddetle karşı çıktım:

-Hayatta olmaz! Büyüdüğü zaman koparır yeriz, şimdi koparılmaz.

-E Hamdi koparın diyor, büyümezmiş.

-Yahu Hamdi kimmiş be, ne anlar o!

-Çiftçi adam İlkey, o bilmeyecekse kim bilecek?

-Olmaz dedim, işte o kadar!

Benim tüm sinirime karşın Ecevit çok sakindi. Ben ona sesimi yükseltirken o bana hiç yükseltmedi. Bu konu bir daha açılmadı masada. Gece yatmadan önce yine pencereden ağacını seyretti Ecevit.

Ertesi gün kahveden her zamankinden erken döndü. Yanında Hamdi de vardı. Ben evden çıkmadım. Ecevit'in her gece ağacını seyrettiği yerde bu kez ben onları seyrediyordum. Bir şeyler konuştular. Hamdi ağacın sağına soluna baktı. Sonra tepedeki ufak meyveyi eliyle tutup kopardı! Ecevit ona engel olmadı. Hiçbir şey söylemedi bile. Kan beynime sıçradı. Ne yapacağımı bilemedim odanın içinde. Bir sağa bir sola dönüp durdum. Odada kırılıp dökülebilecek çok şey vardı, o yüzden hemen salona attım kendimi. Televizyonu açtım kafamı dağıtmak için. Çok sürmeden Ecevit içeri girdi. Bana halimi hatırlıyordu, ben ona yanıt vermeden bağırıp çağırmaya başladım. İnsanlara hayır diyememesi yüzünden beni kaçınıcı çiğneyişiydi bu. Artık yetmişti. Ben bağırırken o susuyordu. O sustukça ben daha çok hiddetleniyordum. Ağzını açıp bir iki kelime etse, bana karşı çıksa, "Öyle gerekiyordu, çiftçi adamdan daha mı iyi bileceksin sen" dese sinirim biraz yatışacaktı belki. Ama o susuyordu karşımda. Gerçekten Ecevit de bir ağaç gibiydi. Meyvesi yoktu belki ama gölgesinde bir ömür geçirildi. Gece uyuyana kadar hiç ağzını açmadı. Ben konuşmak istemediğim müddetçe konuşmaya zorlamadı beni. Ben laf atınca konuştu, atmayınca sustu. Sabaha karşı, henüz hava aydınlanmamış ve biz uyanmamışken havlama sesleri geldi evin çok yakınından. İkimiz de bu seslere uyandık. Birbirimize baktık önce, sonra zar zor kalktık yataktan. İnsan yaşlanınca daha zor terk ediyor yatağını. Perdeyi hafifçe aralayıp baktığımızda karşılaştığımız manzara şok ediciydi. Bahçenin kapısı açılmış ve bir grup köpek bahçemize dalmıştı. Üzerine bulduğu ilk şeyi, benim yakası taşlı yazlık ceketimi alıp her iki kilidi de kilitlenmiş olan kapıdan dışarı çıktı Ecevit. Eline bahçedeki ufak taburelerden birini aldı ve köpeklerin üzerine yürüdü. Ağzıyla garip sesler çıkarıyordu bir yandan da. Köpekler kaçıştı. Tüm köpekler çıktıktan sonra bahçe kapısını kapatıp eve geri döndü. Her iki kilidi de yeniden kilitledi. Üzerindeki yakası taşlı ceketini çıkarıp sandalyenin arkasına astı, yatağa geri döndü. Kolunu başının altına koydu, ben de onun göğsüne yattım. Bu sefer sormadı.

Sabah kahvaltımızı her zamanki gibi birlikte ettik. Ecevit evden çıkarken ben de onunla beraber bahçeye çıktım. Ceviz ağacımızda bir değişiklik vardı. Ecevit de görmüş olacak ki hemen yanına koştu ağacın. Ben de peşinden hızlı adımlarla gittim. Ağacın kabuğu soyulmuştu. Üzerinde çamur izleri vardı. Kenarındaki küçük dallar da kırılmıştı. Ecevit dişlerini sıkıyor, çatlamış dudaklarının arasından hırslı hırslı konuşuyordu: -Köpekler yapmış, ah it oğlu itler! Pençelerini, dişlerini kaşımışlar ağaçta. Yoluk yoluk etmişler cevizi. İtler! Ulan nasıl açık kaldı o bahçe kapısı be!

Oturdu ağacın dibine, hüngür hüngür ağlamaya başladı. Ağaçtan geriye kalan sadece bir sopa olmuştu adeta. Dalları olmayan, kabuğu soyulmuş, meyvesiz bir fidan gövdesi. Hiçbir yönden ağaca benzemiyordu. Ecevit öyle bir ağlıyordu ki, yıllardır onu hiç böyle ağlarken görmemiştım. Bir yandan da ağacını öpüyordu. Gözyaşlarıyla suluyordu ağacı sanki, yeniden eski haline dönsün diye. Onu bu halde görünce içim parçalandı. Oturdum yanına. Başını göğsüme dayayıp sarsıla sarsıla ağlamaya devam etti. Çenesinden tutup kafasını göğsümden ayırdım. Yüzüne baktım. Ağlamaya devam ediyordu. Bluzumun koluyla sildim gözyaşlarını. Tekrar baktım yüzüne uzun uzun. Sonra dudaklarımı onun dudaklarıyla birleştirdim.

UYKU VE DENİZ

Korkut Kabapalamut

Dikenler sıyırdı heyecanlı sesini
Kuyular biriktirdin, neyi gömeceğinden habersiz
Terli kanatlarıyla sabrın meleği
Ağzını bıçak açmadı cılız omzunda

Hiç yanıt vermedin çaldığında kapını
Serptiğin ayak izlerinden mahcup
Yolunu tuttu giderek küçülen deliğinin
Anahtarın çiziyordu bir saatin camını

Kendinden firar eden kralları düşündün
Her rüyada büyüyen çöllerde kayıp
Sayıklarlardı buruşuk yataklarında
Karanlıktan yontma sözcükleri

Uygun vardı aslında bir denizi ellerinle ikiye bölüp

NO RUFER Uğur Özak

Bir sözlükte beynimi ısıran kelimelerin anlamları
Örtülü ve obsesif dağarcığımın altı noktalı küfürleri
Gülüşlerin gölgelerine vuran gerçekler yalın ve hüznü
Manipüle edilen sigara uçlarında çiçek tohumları

Alıp gökten indirdiğim kuşlar propaganda kuyruklarında
Günlük gazetelerde kadın cinayetleri ve yemek tarifleri
Mobeseler bakım evlerine ve yetimhanelere yayılmalı
Bayramlıklar kaplumbağalara da alınmalı

Mevsimlerin sırası değişebilir artık
Ocakta çiçekler açabilir
Temmuzda kar yağar
Eylülde ilk bahar

Cimri gülüşleri olan ebeveynler
Ve onların gamzelerinde bir yara olan çocuklukları
Kahvehanelerde öldürülen zamanlarla
Sadece cuma günleri hatırlanan Allah'lar

Hepsinin bir günden fazlası yok
Ayak uçlarına vuran adımlarla yürüdükleri yollardan
Gün doğuşunda denk geldiği bir martıdan
Daha fazla
Daha inatla
Yaşamaya

SARI YOSMA**Özkan Kaya**

Yedik kalktık çelmeyi hiç ses etmedi alın
 Ayaküstü uğradık ensedeki tokada
 Seke seke gitmişti başımızdan aklımız
 Mor gözümüz o sarı yosmanın topuğunda

Mendil artık eskide - uzaktan öpücükler
 Belki akşam üzeri ekmek alır fırından
 Mahallenin köşesi gözümüzün kapağı
 Döndü müydü ilk sağa her adımı izdiham

Ayağıyla sürürdü yazılan kâğıtları
 Birini okumazdı - gönlü büyük şehirde
 El âlem ne der diye düşünmezdi bildiğin
 Savurup al eteği ciklet patlatır bir de

O zamanın tarihi: vatka yakalı ceket
 Kimse anlamaz onu aynı dili konuşup
 Yakardı cigarayı bacak bacak üstüne
 Radyodaki tek şarkı Zerrin Özer - Son Mektup

Babası el kaldırmaz çiçeğim der ha bire
 Anası bağırınca hoop yorganın altına
 Abisini hele hiç konuşturmazdı fanfan
 Kafasında bitti ya, bağlasan da boşuna

Ondan güzel miydi ki TV'deki mankenler
 Bak ne güzel taşıyor kafasında kitabı
 Çekip alsa yönetmen - sözüm ona bir başrol
 Biz böyle konuşurken tamtakır buzdolabı

DİSTOPİK DÜŞLER**Suzan Yörük****I.**

Gün aydım der sabahları
 Kapı eşiğinden, pencere pervazlarından
 Hırsız gibi sızarak köşeli çukura
 Günaydın der, hayattan bezgin ihtiyara
 Kuş uçmaz kervan geçmez
 Kapısı vurulmaz yalnızlığın
 Terk edilmişliğin kokusu siner odaya
 Verdiği buruk tat ruhundan akan
 Katranlı suyla karışır
 Ve yerlere saçılan paramparça duygular

II.

Uçuşmayan isli perdeler yırtık
 Rutubetli havadan çürümüş dolap
 Tezgâhta kanlı gözyaşına bulanık peşkir
 Tozlu raflarda kutsal kitap
 Ses vermez ama dinler
 Sisli aynalarda aksi titrek görüntüler
 Soluk çehreli, hastalıklı duvarlar
 Her yerinde pul pul ahenkli boşluklar
 Çerçeve izleri belirgin, lakin boş
 Hatıraların içi boşaltılmış alzheimer hortumuyla

III.

Ah yitirilen günlerimiz
Zamanın darağacında asılı ölümü bekleyen
Ve antikaya dönüştürülen değerlerimiz
Alıcısı çıkmayan köhne mezat dükkanında
Megalomani, sahtekar içtenlik, ben(cil)lik
Işıltılı şık vitrinlerde kapış kapış
Canlı kanlı cesetler nehir olup akıyor
Karışmak için distopya deryasına
Masalarda kırık kalpler servis ediliyor
Kimseler görmüyor, duymuyor, bilmiyor

IV.

Ne acı!.. Bu kaçınıcı!..
Kaçınıcı durmadan konuşan iç ses
Unutuluyorsun 'vefa' diyor doğruluk
Neredesin 'sadakat' diyor güven
Üzerimize ne vakit
Ölü toprağı serpti âdemoğlu
Nasıl bir rehavettir bu
Kâbus deyip, uyanamadığımız
Hangi yüzyılın sekinet yağmuruyla
Yıkasak kalplerimizi
Yıkasak ve uyansak distopik rüyalardan...

ARKAMIZDA ZULMÜN GÖLGESİ

İbrahim Hulusi Kaya

Seyrettim gecenin uğramadığı günleri
bir aldanişla zulmün kıyılarından geçiyorduk
duvarlarını kanla boyayan caddeleriymi aşkın
hatırlayışa çelme takan
kayboluyor esirgenmiş rahmetin ayak izleri
affını isteyerek ekşiyor sırt çeviren güzler
ölüler dirilere bir şey anlatmıyor.

Arsız bir sabah süzülen çocuk düşlerine
arka bulmaya çalışırdı yasalar
kavruk yetim ışığıydı
soluk soluğa bulutlara çarpan
belli ki
salıncaklar pas tutmak için.

Yenildi
ruhunu tanrısı sanan insanoğlu.

TUHAF BİR HASTALIK

Zeynep Yenen

“La maladie de miscommunication découlant d’une manque de communication”

Adam sabah uyanır uyanmaz iPad’in şarjı olup olmadığını yattığı yerden kontrol etti. Evet yine bitmişti. Başucunda duran diz üstü bilgisayarını kucığına doğru çektikten ve en sevdiği oyununu açtıktan sonra mutfığa doğru seslendi,

- Size kaç kez söyledim iPad’i kullandıktan sonra fişe takın diye. Son üç kelimesini söylerken ağzından çıkan sese kendi de şaşırılmış olduğundan konuşmasını zor güç tamamladı. Metalik bir sesle konuştuğunu fark etti. Tekrar denemek için:

- Tobias, gel oğlum terliklerimi getir, demek istedi. Terliklerimi sözcüğünde takıldı kaldı. Metalik ekolayzırlı bir ses çıkmıştı ağzından. İçeriden eşi koştu.

- Sabah sabah robocob filmi mi seyrediyorsun. Pes doğrusu diyerek perdeleri açtı. Adamın yüzündeki ne olduğuna anlam veremediği o garip ifadeyi gördü. Önce Tobias’ın başına bir şey geldiğini düşünerek endişelendiyse de sakın sakın sahibinin yanında kuyruk sallayan köpeği görünce rahatladı.

Adam boğazını tutarak birtakım işaretler yapıyordu. Kadın:

-İki kelime, yabancı, birinci kelimesi... şeklinde sessiz film oyunu şakasını yaptı.

Ancak adam gülmedi.

-Sesim, dedi. Sesim bir tuhaf, metalik bir ses, gerçekten Robocob gibi.

Kadın kendini çabuk topladı.

-Belki ses tellerinin başına bir şey geldi. Dün akşam Tobias la birlikte televizyondaki maçı seyrederken komşuları uyutmayacak kadar yüksek sesle bağıırıyordun. Eminim o zaman olmuştur. Ya da maçtan sonra tuzlayıp tuzlayıp annenin memleketten getirdiği erikleri yedin, yani annenin suçu. Bunu söylerken belli belirsiz gülüyordu. Adam metalik bir sesle

-Lütfen Esin dalgayı bırakıp çözüm üretelim, demesi üzerine kadın bilgisayarın başına geçip İstanbul'un KBB doktorlarını taramaya başladı. İnternette en fazla aranmış olan doktorun telefon numarasını yazdıktan sonra, Levent'e:

-Bu arama fazlalığının nasıl sağlandığını bilmeme rağmen yine de içimden bir ses bu doktoru aramamı söylüyor dedi. Eşi konuşmaktan kaçınarak başıyla seçiminin uygun olduğu onayını verdi. Doktorun muayenehanesindeki kuş cıvıltısı sesli sekreterden öğleden sonra saat iki için randevu aldı.

Levent, Tobias ve Esin hiç vakit kaybetmeden yola koyuldular. Esin hem arabayı kullanıyordu hem de eşini rahatlatmak için gerekli gereksiz konuşuyordu:

-Geçen gün Ayşe' ye çok kızdım. Salondaki oyun konsolunun tozunu alırken, en sevdiğim bibloyu kitapların arkasına koymuş, bulmak epey vaktimi aldı, spor da yapamadım bu yüzden, diyecekti ki cümlesinin sonunu getiremedi. Daha ince bir ekolayzırlı ses gelip onun da boğazına oturmuştu. Eşi şaşkınlıkla başını ona çevirdi. Kadın şaşkın şaşkın:

-Bulaşıcı bir şey herhalde! Dedi. Annemin Kıbrıs'tan getirdiği mandalinaları yediğim için olmuştur diye şaka yapmak istediye de çok da komik gelmediği için vazgeçti.

Kendi seslerini duymak istemedikleri için bir müddet hiç konuşmadılar. Ancak her zaman olduğu gibi, Esin dayanamayarak ve yaklaşmakta oldukları köprünün ayaklarını kısık gözleriyle inceleyerek:

-Yapıldığında 165 metreydi, ancak şimdi betonun oturması ile 164 metre 89 cm 2mm yüksekliğinde. Her şey değişiyor, hiçbir şey olduğu gibi kalmıyor, dedi.

-1.510 metre 3 mm uzunluğunda diye ekledi, Levent köprünün üzerinden geçerken. İkisi de birbirine sevgi ve hayranlıkla baktılar.

Köprüden sonraki ilk belediye binası onların nikahlarının kıyıldığı yerdı Levent eşine sevgiyle bakarak "Bak, bizim nikah dairemiz." diye gösterdi.

-Beni evlendiğimiz zamanki kadar seviyor musun? diye sordu Esin, Tobias'ı bile ürküten tınılarla. Genç adam aynı tınların daha gür olanıyla cevapladı kadını.

- Hiç aynı olur mu, o zamandan beri sevgim update oldu, Mhz' i katlanarak arttı diyerek sevgi dolu bir şekilde eşine baktı.

Doktorun muayenehanesine geldiklerinde, kapının girişindeki aynada kendi görüntüsüne bakan Levent rengindeki soluklaşmayı fark etti. Esin'in de yüzü ve kolları pembemsi rengini yitirmişti. Çok susamış olduğunu düşünen sekreterin:

-İçecek herhangi bir şey ister miydiniz? sorusunu elinde olmadan

-Buz gibi bir makine yağı lütfen diye cevapladı Levent.

-Kus civıltısı 3.5 oktav diye fısıldadı. Yan odadan doktor bunu duymuştu, hafifçe gülümsedi. Sekreterinin telefonunu çaldırarak hastayı yanına göndermesi mesajını verdi. Esin ve Levent doktorun yanına birlikte girdiler. Önce kadın heyecanla konuşmaya başladı:

-Doktor Bey, aslında biz eşim için randevu almıştık. Fakat yolda gelirken aynı sorunlar ben de de başladı. Sesimizi duyuyorsunuz. Köpeğimiz Tobias her cümlede yerinden fırlayıp gizli bir düşmana hırlar gibi hareketler yapıyor.

Doktor, "Bir iki tahlil yapmama ve ses tellerinizi incelememe izin verin lütfen, sizin durumunuzu grip ya da başka bir virütik hastalıkla karıştırmak istemem. Tedavi için öncelikle teşhisin doğru olması gerek. Bana herhangi bir gününüzü nasıl geçirdiğinizi, sabah uyanışınızdan gece yatana kadar olan saat dilimleri içerisinde ayrıntılı olarak anlatmanız mümkün mü?" dedi. Sonra Levent'e dönerek:

-Önce siz anlatabilir misiniz lütfen?

Hem Levent hem de Esin günlerini detaylıca anlattılar. Doktor her ikisine de dönerek

-Hastalığınız, La maladie de miscommunication découlant d'une manque de communication* gibi bir şey söyledi. Her ikisi de merakla doktorun ağzından çıkacak bu hastalığı tedavi edecek olan ilacı beklemekteydiler.

-Telaşlanmayın, pek çok hastada karşılaştığımız bir durum. Henüz ilacı yok, etken ortadan kalkıkça kendiliğinden düzelecek. Şimdilik size sekreterimin vereceği, içerisinde uygulamanız gereken talimatların olduğu broşürleri okumayı ihmal etmeyin lütfen. Haftaya kontrol için gelmeniz gerekiyor. Bunun için sekreterime talimat veriyorum. Size uygun bir randevu ayarlayacak. Şimdilik eve gidip dinlenin, güzel rüyalar görün, her gün biraz daha iyileşeceksiniz, dedi.

Adam koltukta uyuklarken rüyasında geçmiş zamanda evlerindeki ateşin başında sohbet eden mutlu bir aileyi gördü. İnsanlar daha sonraki çağlarda mutsuz bir şekilde "Ne üzücü, dünyanın diğer bölgeleriyle iletişimimiz yok." diye dertleniyorlardı. Sevgi tanrıçası en yakınındaki insanlarla iletişmeyi yeterli bulmayan bu insanlara kızıp, onları cezalandırmaya karar veriyordu. Önce insanlara radyoyu gönderiyor günlük sohbetler azalıyordu. Fakat insanlar radyo dinlerken hala gözleriyle birbirlerine sevgilerini göndererek iletişimde bulunabiliyorlardı. Başka bir şey gerekiyordu aile içi iletişimlerini azaltmak için. O yüzden televizyonu gönderiyordu insanlara. Ancak bu bile birbirini seven insanlara tam anlamıyla engel olamıyordu. İnsanlar kanepelerine oturup el ele televizyon seyredirken sevgilerini birbirlerine ulaştırabiliyorlardı. Sonunda bilgisayar ve bilgisayar oyunları gönderiliyordu bu kıymet bilmez insanlara. Gözleri, kulakları, elleri tutsak edilsin ve en yakınlarıyla bile hiçbir şekilde iletişemesinler diye. Sizi sevgi kurtarır ancak, sizi sevgi kurtaracak diye sesleniyordu tanrıça iletişmeyi terk eden bu insanlara. Uykusundan Tobias'ın elini yalamasıyla uyanan adamın beyninde sizi sevgi kurtaracak sözü yankılandı durdu. Kütüphanenin rafında biblo olarak duran sevgi tanrıçasının gözünden bir ışık Levent'le Esin'in üzerlerine vurdu. Kalplerindeki damarların en küçük hücresine kadar sevginin sıcaklığı aktı. Griye dönüşmüş renkleri tekrar eski canlılığına kavuştu her ikisinin de.

**İletişim eksikliğinden kaynaklanan zayıf iletişim hastalığı.*

SANA KARŞI YENİYİM BİRAZ [ÇÜNKÜ] ÇOCUKLUĞUM DEĞİLSİN Yakup Diker

Beni besmele vakitlerinde terk et
Yüzüm ne kadar parça ise bir peygamber ayağından
Gövdem ne ölçüde eşitleniyorsa ayva ağaçlarıyla.
Ruhumu bana teslim et, ruhumu bu yağmurlarda
Yeni renkler açma isteği duruyor henüz kalbimde...

Beni besmele vakitlerinde terk et dedim ya
Annem de öyle terk etsin beni bir miktar
"Bir miktar " kelimesi anne söylemi yanında ne kadar da gölgede.
Sana bunları son kez söylüyorum ve yapmak veya yapmamak da bir fiil
Sana bunları söylerken kaç kuyum var
Tedirginlikten Yusuf olamıyorum...

Beni besmele vakitlerinde terk edersen iblis düşmanım olur
Sağ tarafımda melekler çoğunlukta.
Her zaman aynı yaşta kalırım ve her zaman bir başıma
İçimde uçurumlar doğar, kötü kartallar intihar eder sonra.
Yeryüzünde bir hırka gibi açarım ellerimi
Ellerimde bir halk ayaklanır Ruhban sınıfından...

[Ey hayat !]

Sana karşı yeni bir koşulum

Beni içimden bir ayet koparken terk et
Tırnaklarımda şeytan yokken
Halit Uhud hariç her savaşa at sürüyorken

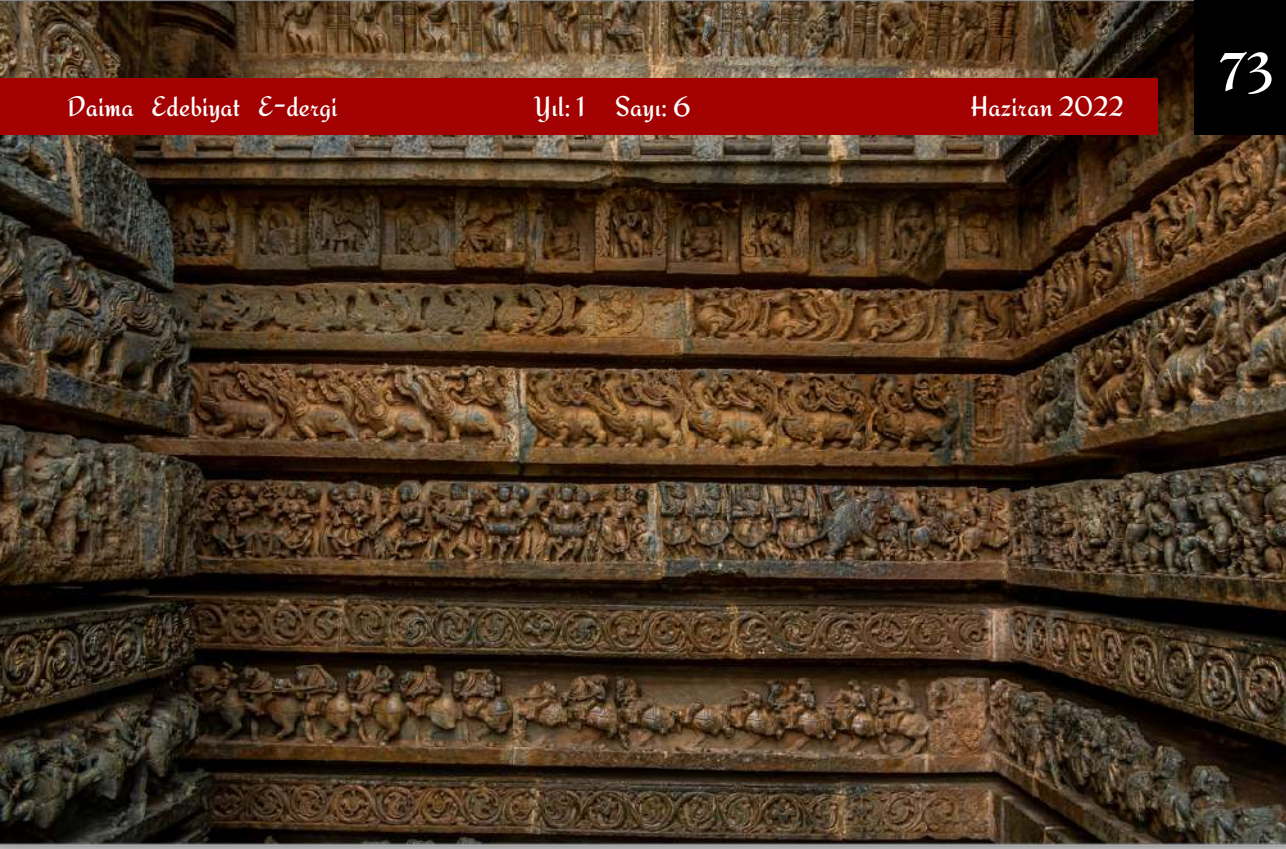
Arta Yalan Taha Ömer Bilik

Yüreğinden bir gül dikenliyorsa yana yakıla
Diye başaklarımız bir sonbahar bir bahar sonu
O ne öyle baştan savma bir güzelmek öyle
Geçmiş ki dönme dolaplarıdır gelmekte olanın
Treni kaçıranların bekleme salonudur zam an
Vicdan geçirmiyor zindanlarımızın gardiyanları
Günahlarımızı kardeş payı anons ettiren limana
Eski resimleri silmek için bak şuracıkta yenileri
Dilimde mutluluk ham meyveler ve gözyaşı izi
Dudaklarında iflasını vermiş bir senfoni acıya

İmparatorlukları almışım devrilen ben beş para
Altına koltuğumun tabanca gibi sevdalar yalan
Çıktığımız suları çeviren girdap sarışın değildir
Gülüşlerinden alınan bir mabet oluyor bu aziz kent
Bütün dillerimi sana dökmüşüm işte kelimelerimi
Gözlerini meşhur utancının örtmek ile olmuşum
Rüyalarım üstü yorgun ayağım savaş tozludur
Hüznün kılıç sesinde dumanı karanfilin kavrulur
Boynun gam kuyusu parmakların cam buğusu
Yüzünde yatıya kalmış titrek maskeler düellosu

Yeni yeni tanelenmişse bir namlu gözlerinden
İdama mahkûm şimdi o antik kolyesinden asılı
Bilinmez kimlere sakladığı kimlere saklamadığı
Bana bana değil ölüm nar kabuğundan bana
Bir çocuk feryatta bak bir çocuk kanıyor hep
Avuçlarında sabahlamış tayların toy orkestrası
Kızlığını omuzlarına talan bir nişane alarak gibi
Başat bu albay ucumda gezdiriyor sokaklarını
Belirdiğinde işte o atın üstünde çırılçıplak hancı
Mezarımı kazmadıkça öldürmeyeceğim küllerin

-Beni yatır beşiğime ve sonra üç tel kopar saçlarımdan
Ki kudretime şöylece kıyametler düşsün dokuz ay-

BEN ANLATICINIZ

Huban Seda Aras

Merhaba. Ben anlatıcınız. Bu hikâyeyi baştan sona ben anlatacağım. En azından yaratıcım şu an için böyle planlıyor. Aramızda kalsın git gelli biraz. O yüzden ben anlatmaya başlayayım, gidişata bakacakmış.

Telefonunun ışığı yandı. Yeni bildirim. Bugün en geç yarın haber bekliyordu. Göndereli hayli uzun zaman olmuştu ki illaki cevap gelecekti. Olumlu olduğunu düşünüyordu. Olumluydu kesin. Bu süre içerisinde gelen sayısız ret cevabına göre dosyasını tekrar tekrar düzenlemişti. Her olumsuzda bir tekrar. Canı her sıkıldığında bir tekrar daha. Öykülerine öyle yabancılaşmıştı ki artık, bu cümleyi nasıl kurdum acaba diye şaşıırıyordu. Her değiştirdiğinde öyküler daha bir oturuyor, kendine geliyordu. Hele bazı cümleleri vardı ki değme yazarlar kuramazdı o cümleleri. Yine de şanssızlığın yakasını bırakmadığı dönemler oluyordu. Bu sebeple olumsuz dönüşlerden dönüş beğeniyordu. Vazgeçmedi hiç. (Sanki bir tek bu kalmıştı başaramadığı.) Şeytanın bacağına yazı alanında kıracağına biliyor ama bu son gönderdiği yayınevi de olumsuz derse...

Hayır hayır, dosyasını çöpe atacak biri değil. Zaten şu dönemde çöpe atma romantikliği de kalmadı. İlla bir yerlerden ulaşılabilir çalışmalara. Nerede o kâğıtların dönemi... Un ufak edene kadar kesebilirsin mesela ya da yakabilirsin kâğıdı. Hatta Yılmaz Erdoğan'a kalsa neler yaparsın da... (Bu da nereden çıktı demeyin sakın. Yaratıcım şiirlerinden birini dinliyor şu anda.)

Su ısıtıcısının düğmesi attı. Telefonuna düşen bildirimden önce koymuştu suyu. Bilgisayarı mutfak masasında. (Mutfığa gitmesi lazım işte anlayın.) Dolaptan granül kahve kavanozunu alıp bir, iki, üç tatlı kaşığı kahveyi fincanına koydu. Sıcak suya uzandığı anda fark etti uyku moduna geçmiş bilgisayarı. Uyku modunu hiç sevmez. Ne insanda ne telefonda ne de bilgisayarda. El alışkanlığıyla dokundu klavyenin birkaç tuşuna ve enter'a. Şifre kabul edildi, bilgisayarın ekranı açıldı. E-posta kutusunu yeniledi. Telefonundan fark edemediği e-posta kuzu gibi bekliyordu. Fincandan eline dökülen birkaç damla rengi değişmiş sıcak su gözlerinin dalışını sonlandırdı. Bilgisayara arkasını dönüp kahve kremasına uzandı. Toz olanlarını sevememişti. Alışamamıştı onlara. Üstelik onlar bu tadı da vermiyordu. Koyu kahveden açığa dönerken fincandaki karışım keyfi yerine geldi. Kesin olumlu sonuç diye düşündü. (Bunları nereden mi biliyorum? Sır söylemem.) Bilgisayarın önündeki sandalyesine oturmaya niyetlendi, vazgeçti. Kafasını çevirip yan gözle e-postaya baktı. Bir veda mektubuydu sanki açmak istemediği. Bilincinden bağımsız düşünüyordu bunu. Neden bekliyorum?

Bana kalsa direk açmalıydı e-postayı. İçten içe bildiği şeyden kaçmasına lüzum yok. Yine de konunun uzaması ve öykünün durum öyküsü olduğunu da göz önüne alırsak dramatikleşmesi lazım. Biliyorum. Biliyorum. Her durum öyküsü dramatik değil. Üstelik ben hiç dramatik değilim. Hatta şurada anlatıcıya iki gülücük atıracak, zor tuttuğum esprilerim de var. Anlatıcının ise bas bariton sesine yakışacak güçlü kahkahası var. Hatta üstü başı da buna müsait. Yine de kahkaha attırmıyorum. Attırılmıyorum. (Başkasının parmaklarının ucunda kahkahanız olması çok zor bir şey. Ben anlatıcınız. Yazarın kuklası.) Siz atın ama. Bırak tatava yapmayı öyküye dön diyor gibisiniz. Peki.

Cevapsız bıraktı kendi sorusunu. Neden beklediğini kendine itiraf edemeyecek kadar korkakça bir tavır sergiledi. Yine de bir yanı istiyordu olumlu olmasını. Bu sefer çok dalga geçecekti arkadaşları. Ne kadar süre onlardan kaçtı bilemezsiniz. Yazı yazıyorum, kitap okuyorum. Bir şey araştırıyorum. Bahaneleri zamanla müsait değilime evrildi. Sağ olsun arkadaşları da anlayış gösterip yardımcı olmak yerine hep güldüler. Biri de demedi ki getir okuyayım yahu. Sorsan hepsi en yakın arkadaşı, hepsi iyi okur. İyi okur olmak da neyse... (Burada yazarın sesi dedikleri şey giriyor sanki araya. Yaratıcı, rol çalma benden.)

Aklına buzdolabındaki ne zamandan kaldığını hatırlamadığı tatlı geldi. Canı istedi. Buna şaşırdı. Tatlı sevmezdi. Buzdolabına yürüdü. Karışık düzen rafların içinden tatlıyı buldu. Masanın üzerine, bilgisayarının soluna bıraktı. Çamaşır makinesi bittiğini haber verdi öterek. Ne demişti annesi, çamaşırları makinede bırakma. Makineden çıkan ıslakları tek tek katlayarak seleye yerleştirdi. Kurutmalığın olduğu odaya geçip hepsini astı. Tuvalete de girse miydi? Ellerini yıkarken aynada sararmış dişlerin gördü. Diş fırçasına uzandığında duşluğun sağ ve solundaki mumlara gülümsedi. Ne gereksizdi şu mumlar. Uzun uzadıya fırçaladı dişlerini. Kahvesini almak için mutfığa döndü. Bilgisayar uyku moduna geçmişti yine. Biraz da sen bekle bakalım yayınevi diye söylenerek ekranı uyandırıp kahvesini yudumladı. Makarna suyu koydu ocağa. Tatlıdan bir kaşık attı ağzına. Kekremsi tadı midesini bulandırdı. Tükürdü ağzındakini. Bozulmuştu. (Belki de sevmediği için öyle gelmiştir ne dersiniz?) Tekrar fırçaladı dişlerini. Ne kadar oyalanırsa, nasıl oyalanırsa, nereye kadar oyalanırsa oyalandı. Telefonunun sesini açtı. Bildirimi gördü tekrar. Oturdu bilgisayarın başına. Daha fazla kaç(a)madı. O e-postayı açtı.

*“Merhaba,
‘Elektrikler Kesikti’ isimli öykü dosyanız okunup incelendi.
Emek verilerek hazırlanmış, ince elenip sık dokunmuş metinler okuduk.
Maalesef, dosyanızın yayımlanması yönünde olumlu bir karar alınamamıştır. Yayın politikamıza uygun yeni çalışmalarınızı yeniden tarafımıza gönderebilirsiniz.
Yayinevimizi tercih ettiğinizden dolayı teşekkür ederiz.
X-Co Yayınları”*

Nasıl tepki vermeli şimdi? Hışımın bilgisayarın ekranını mı kapatmalı? Şarj kablosu takılmadan çalışmayan bilgisayarının fişini mi çekmeli? Kalkıp bir yerlere tekme mi savurmalı? Yoksa kupasındaki soğumaya yüz tutmuş kahvesini klavyeye mi dökmeli? Buradan sonra karar sizin. Bilgisayar ekranını kapatsın diyorsanız üç, kabloyu çeksın diyorsanız iki, tekme savursun bir de okkalı küfrü hak etti diyorsanız dört, kupasındaki kahveyle yıkasın klavyeyi diyorsanız beşinci paragraftan devam edin. Bunların hiçbirini yapmayacak kadar naifseniz, bir sonraki paragraf tam size göre. Ben anlatıcınız. Sizin için kelimeleri önünüze sereceğim.

Tekrar tekrar ekrana bakıp e-postanın doğruluğunu sorgulayan gözlerine odaklanmaktan olsa gerek yaşlar birikti. Gözleri doldu. Bunu son şans olarak düşündü hep. Belki de bir daha yazmamalı. Evde duramadı. Koşar adım çıktı. Kendini, en yakın sahil kenarında bir kayanın üzerine bıraktı. Denizin dalgalarını izledi. Hayatını sorguladı. “Neden?” diye bağırdı birkaç kez. Sağında solunda sarmaş dolaş çiftler vardı. Garipseyerek baktılar. Kaçtı oradan da. Hava da kararmak üzereydi. El mecbur eve döndü.

Kupasındaki soğuk kahveyi sakince klavyeye boşalttı, bas bariton sesi üzerinde eşofmanıyla kahkaha atmaya başladı. Haykırdı, “İşte insanlar böyle deliriyor! Öyküler iyiymiş de yayın politikalarına uymamışmış.” Kendisini aynada görse belki yeni bir kurgu için yepyeni bir karakter keşfederdi ama o gülmeye devam etti. Gülerken gözleri de ıslandı. (Yine de ağladığını söyleyemem, aramız bozulur.) Arkasına yaslandı, yeni eseriyle gurur duyan bir sanatçı gibi kahve içinde kalmış klavyeye baktı. Yerleri temizlemesi gerektiğini düşündükçe kendine kızdı. Hak etmişti bunu o bilgisayar! Ne biçim yazıyordu öyle, sürekli “Üzgünüz,” “Kusura bakmayın,” cevapları alıyordu? (Yaratıcım burada kara mizah yapıyor kendince.) Kendi kendisiyle dalga geçerken kulaklarında hala kahkaha sesleri yankılanıyordu. Ufak bir cızırtı duydu, kahkahalar sesi bastıramamıştı, birden elektriklerin kesilmesiyle kendine gelir gibi oldu. İşte artık küfrün sırası gelmişti geçiyordu...

Yapacağın işi... diye okkalı bir küfür savurdu. (Anlatıcınız olarak o küfrü burada önünüze seremem. Hayal gücünüz, sokak jargonunuz genişse tamamlayıverin.) Karanlıkta ayağına takılan sandalyeye bir de tekme attı. Gelişine. Başparmağından bileğine kadar tüm kemikleri sızladı. Kırıl istersen bir de. Bir küfür de buna savurdu. Masanın üzerindeki telefonunu el yordamıyla buldu. Öyle ya karanlığı onunla aydınlatabilirdi.

Tabii kahveyi dökmeden önce telefonu masadan almayı akıl edebilseydi. Neyse ki zulasında edilecek birkaç küfür daha kalmıştı. Telefona da bir küfür savurdu. Acıyan ayağına aldırmadan banyoya gitti. Duştaki mumlara uzanırken ayağı sızladı. Duşta mum mu olur diye ne kadar çok söylenmişti evini dizayn eden iç mimara.(Bu detay neden var öyküde? Maddi durumu iyi. Demek ki bir noktada başarılı biri.) Şimdi yerlerini bildiği için teşekkür ediyordu. Muma erişti, sekerek geri döndü. Ocağının elektrikle çalıştığını akıl edemeden ocağı yakmaya çalıştı. Nafile çabası sonuçsuz kaldı. Bu sefer küfretmedi. Ocağın üzerindeki dolaptan –evet davlumbazı yok- çakmak buldu. Mumu yakabilene kadar biraz çaba sarf etti. Kısmen aydınlığa eriştiğinde kapısı tıklatılıyordu. Elinde mum, önünde uzun koridor kapıya sek sek sekerek ilerledi. İki polis yelekli genç kapıdaydı. Şaşırdı. Rahatladı. Belki de bahtsızlığımı tutuklamaya gelmişlerdir diye yer yer sevindi. Polisler sadece elektrik kesintisinden dolayı gelmişti. Bilmem ne kadar uzaktaki trafoda sorun çıkmışmış da... Bu gece elektrikler yokmuşmuş da... Biliyorum Memur Bey, sebebi benim diyemedi. Bilgisayar bozulmasından trafonun arızalanmayacağını akıl edemedi. Polislerin burada işi ne, burası Hollywood mu? Bunu haber vermeye niye polis geldi diye düşünemedi. İyi akşamlar dileyerek kapattı kapıyı. Elinde mum karşısında koca bir karanlık...

O hazin olayın yaşandığı, başarısızlıklarının sebebi, koca semtin ışıklarının sönmesine sebep olduğunu düşündüğü, ıslak yerlere sahip mutfağına geri döndü. Yapılacak tek bir şey kalmıştı. Bilgisayarının ekranını kapattı. Dosyası, telefonu ve bilgisayarı çöp olmuş, sandalyesi devrilmiş mutfağına.

Buradan sonra kahramanımızın bir kırılma yaşaması gerekiyor aslında. Yazıdan çıkıp başka bir yere odaklanabilir. Orta oyunu oynatsın diyorsanız bire, klarnet çalsın diyorsanız ikiye, resim iyidir ya, resme yönelsin diyorsanız da üçü tuşlayın. Ben anlatıcınız...

Anlatıcının notu:

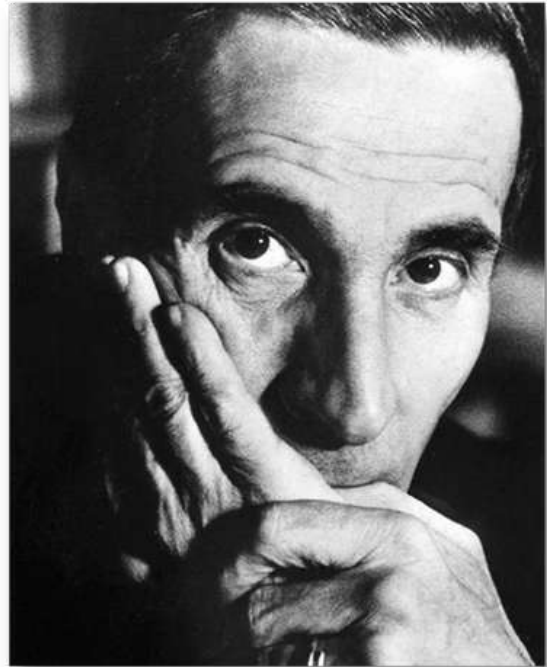
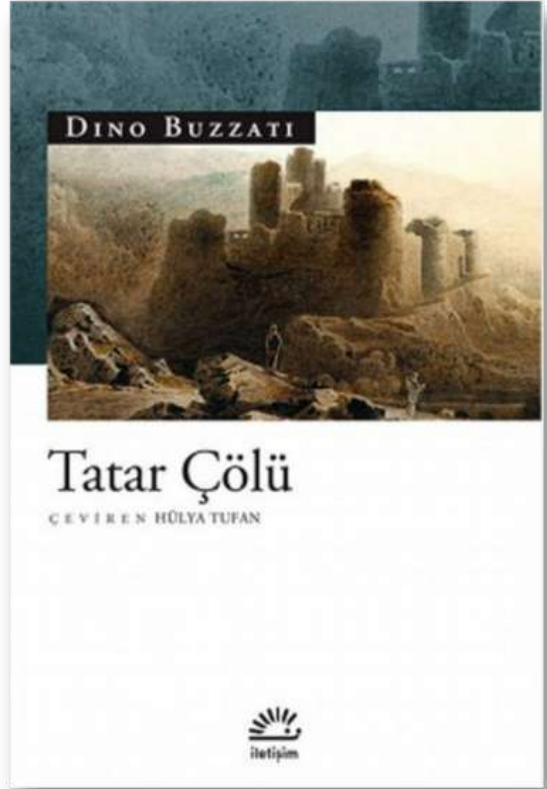
O soruların paragraflarını yerlerinde bulamadınız değil mi? Demiştım size yaratıcımın kafası git gelli...

DERİN BİR YALNIZLIĞIN ROMANI: TATAR ÇÖLÜ

Jale Önder Darıcı

İtalyan yazar Dino Buzzati, Tatar Çölü'nü 1940 yılında yayımlar. Hukuk eğitimi alan yazar, öğrencilik yıllarında başladığı gazeteciliğe ömrü boyunca devam etmiştir. İkinci Dünya Savaşı'nda İtalyan Kraliyet Deniz Kuvvetleri'nin muhabiri olarak savaş yıllarına bizzat şahit olan Buzzati, Tatar Çölü ile İtalyan edebiyatının köşe taşlarından kabul edilen bir eserin de yazarı olur. Savaşın hem içte hem de dışta hissedildiği bu büyük roman, okuyanı derinden sarsan bir eser olarak dünya edebiyatında yerini alır. Yirmiden fazla dile çevrilir ve “bir ömür nasıl tüketilir” sorusuna herkesin kendinden bir şeyler bulduğu cevaplar sunar. Hatta Marquez, Yüzyıllık Yalnızlık romanını Tatar Çölü'nden etkilenerek yazmıştır.

Tatar Çölü, insanın derin yalnızlığını anlatmanın yanında insani ilişkilerin arkasındaki gerçek niyetleri yüzümüze vurarak bir ayna gibi bize bizi göstermektedir. Bütün maskelerin düştüğü hatta hayatın bile maskesiz haliyle ortalıkta gezdiği satırları okurken hissettiğimiz duyguların ağırlığı roman bitse bile günlerce, aylarca devam etmektedir. Bir sığınak olan kale aynı zamanda bir esarettir. Kimden kaçıp kime sığındığını bilmeyen bir insan için kale de çöl de aynıdır. Kendinden kaçamayacağını bilmek, nihayetinde varılan noktadır. Ve Tatar Çölü hem umudumuz hem de tükenişimizdir.

Roman şu cümle ile başlar: “Subay çıkan Giovanni Drogo, ilk atandığı yer olan Bastiani Kalesi’ne gitmek üzere kenti bir eylül sabahı terk etti.” İlk cümle ile bir muhabir üslubuna da şahit oluruz. Sade, duru ve etkileyici. Evden ayrılacağı sabah üniformasını giyen genç Teğmen Drogo, aynada kendisine bakınca gördüğü yüzü sevmemektedir. Bir tamamlanmamışlık hissiyle bakılınca aynaya, görülen şey buruk bir tat bırakır insanda. “Bir insanı sevmekle başlar her şey” der Sait Faik, bu cümlelerin hayatıyeti insanın kendini sevmesine bağlı değil midir? Kendisini sevmeyen birinin başka bir varlığı sevmesi olası değildir. Drogo da içinde eksikliğini hissettiği duyguyu bir ideal ile tamamlayacağını düşünüp ömrünü askeri dünya eliyle içine yerleştirilen kahraman olma idesine bağlar.

Bastiani Kalesi’ne doğru yola çıktığında kaleyi sorduğu kişilerin verdiği cevaplar bize, bir bilinmezlik evrenine doğru mu yola çıkıyoruz diye düşündürür. Çünkü bu kişilerin kaleden haberi yoktur. Bir müddet kendisiyle gelen arkadaşıyla ayrılıp yola tek devam ettiğinde artık Giovanni’nin gerçek yolculuğu başlamıştır. Roman boyunca insanın derin yalnızlığını hissederiz. En yakınımız olan annemiz, bir zamanlar tatlı hayaller kurduğumuz sevgilimiz ve beraber güzel vakitler geçirdiğimiz arkadaşlarımız gün gelir kırk kat yabancı duygusu uyandırır. Bunu anlayabilmek için bir müddet uzakta kalıp kendini herkesten ve kendinden bile mahrum bırakmak yeterlidir. İnsan dünyada derin bir yalnızlığı deneyimlemek için yaşar. Bu durumu kabul edenler yola devam eder, edemeyenler ise en yakın uçurumda kurtuluşu arar.

İtalya topraklarında adına rastlanmayan bir kalenin mekân olarak seçilmesi, roman boyunca gizemini koruyan Tatar Çölü’nün bir görünüp bir kaybolması bizleri büyümlü bir evrenin içine çeker. Ortada işlevsiz bir kale ve bu kalede yıllarını tüketip bir savaş ihtimali ile oyalanan askerler vardır. Çölden gelecek bir Tatar saldırısını savuşturacak olan askerler Bastiani Kalesi’nin bedenleri arasında bedel ödemektedir. Oysa böyle bir saldırı daha önce hiç yaşanmamış ve çöl tarafında herhangi bir hayat emaresi dahi görülmemiştir. Savaş çıkması bir asker için kahramanlık göstereceği fırsat demektir ve gerçek bir asker aldığı sıkı eğitimle karakteri de buna müsaitse hayatını bu amaca feda eder. Bir askeri, birliğinde tutmanın yolu ona bir meşgale bulmaktır. Bu fiziksel bir uğraşı olabileceği gibi bir ideal de olabilir. Ve işte Bastiani Kalesi’ndeki askerlerin hayata tutunacakları ipin bir ucu Tatar Çölü’ne bağlanmıştır.

Çöl imgesi bizlerde bilinmezlik duygusu uyandırır. Ara sıra gelen bazen de günlerce kalan sis, gerçeğin de üstünü örterek insanlara kendi gerçekliğini oluşturmak için bir fırsat sunar. Görünmeyen kısma kendimizce yerleştirdiğimiz her şey, hayat olamayacak hayallerimiz ya da hayal olamayacak hayatımızdır. Ayrıca çöller içlerinde nice tehlikeler taşır ve tehlike insanı cezbeder. Hayat gibidir çöl. İnsan bilinmeze ve gizeme meftundur. Aleni olan ilgi çekmez de nerde bir giz varsa peşinde ömür tüketiririz. Bastiani Kalesi’nde iki yıl kalıp ilk fırsatta şehre tayin isteyecek olan Drogo’yu kalenin duvarlarına hapseden de işte bu gizemdir. Bu, gönüllü bir hapisliktir ve içinde taşıdığı umut olmasa elbette çekilmez.

Bir insanı ikna etmenin yolu onu serbest bırakmaktır. Dikte edilen fikirler tutunmaz ve kalıcı da olmaz. Drogo da dahil kaleye gelen bütün subayları orada tutan şey, istedikleri an tayinlerinin çıkabileceği düşüncesidir. Fakat bu, ikna yöntemini çok iyi bilen komutanların askerlere attığı yemdir. Gerçek bir askeri, haysiyeti ile arzusu arasında bırakırsan elbette haysiyeti seçer. Drogo'nun kalede bir müddet daha kalma fikrine varması askeri haysiyetine leke kondurmak istememesidir. Nasıl olsa kalıcı değilim, düşüncesi insanı eylemsizliğe sürükler ve bir gün bir de bakarsın olduğun yere kök salmışsın. Artık istesen de gidemezsin ki bu konfor alanının büyümesine kapılıp gitmeyi de istemezsin. Askerleri kalede tutan bu irade görünümlü iradesizlik bizleri de hayatta tutmaktadır. İsteddiği an gidebileceğini bilen bir insan bu afyonu çoktan yutmuş ve hülyalı hayatına devam etmektedir.

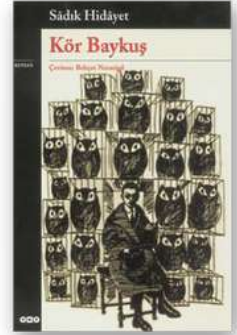
Romanda ne zaman bir monotonluk başlasa ve “Artık bir şey olmayacak, düşman falan da yok zaten, o zaman ben niye hâlâ buradayım?” gibi düşünceler askerleri sarsa umutları yeşertecek bir olay olur. Hayatın sularında alık balıklar gibi gezerken bizleri hareketlendiren yemler, uyuşuklaşan ve bir alışkanlık haline gelen günlerde kaleyi de canlandırmaktadır. Bu bazen çöl tarafından kaleye doğru gelen bir at ya da sınır çizgisi tespiti için bölgeye gelen kuzey ülkesi askerleri olmaktadır. Fakat beklenen savaş bir türlü çıkmaz. Ne zaman ki artık umut tükenir işte o an yine bir ümit belirir. Çöl tarafında beliren ışıklar umudunu kaybeden Drogo için de yeni bir yem olur. Fakat bu Giovanni'nin hayatının tam otuz yılını elinden çekip almıştır. Elli dört yaşına gelmiş ve karaciğer bozukluğu ile odasına hapsolmuştur. Tam “artık zaman geldi, kahramanlık yapma vakti” dediğinde Drogo'nun bedeni buna izin vermez ve gittikçe ağırlaşan hastalığı onun son umudunu da elinden alır. Düşman kuvvetleri iyice yaklaşıp kalede savaş boruları çaldığında Drogo için de veda çanları çalmaktadır. Ömrünü adadığı ideal ayağına gelmiş fakat ayakları yere sağlam basamayarak ona isyan etmiştir. Bir han odasında kapanan gözleriyle hayattan alacağı olan bakışları da örtülmüştür.

Emeklilik hayali kurup ilk maaşını bile harcayamadan hayata veda eden insanlar, yıllarca yurt dışında çalışıp köye dönme hayali ile hayata tutunan fakat köye ancak cenazeleri gelen insanlar, evimi de alayım arabamı da alayım diye diye çocukları ile bir tatil bile yapmayan ve bir gün şimdi tamam dediğinde yanında kimseyi bulamayan insanlar... Giovanni Drogo'dan bir farkımız yok.

“Demek ki yaşam bir tür şakaydı. Kibrinden girdiği bir iddia yüzünden her şeyi yitirmişti.”

KÖR BAYKUŞ

Emine Sencen Akkuş

Elimizde İran edebiyatının seçkin eserlerinden biri var: Kör Baykuş. Özgün adıyla Bûf-i Kûr. Behçet Necatigil'in eşsiz çevirisiyle dilimize kazandırılmış Kör Baykuş ne anlatır? André Rousseaux'nun "yüzyılımız edebiyat tarihinde bir kilometre taşı" diye övdüğü eser Necatigil'in anlatımıyla şöyledir: Afyon tiryakisi bir ruh hastasının güzellik ve dürüstlüğü aradığı yolda yenik düşerek kendini şeytana teslim edişini anlatan bu eserde olay; zaman ve mekânın dışında geçer. Şimdi ile geçmiş, iki zaman; anı, rüya ve birsam olarak iç içe kaynaşmış, kenetlenmiştir.[1]

Hidâyet, 1903 yılında Tahran'da doğar. İran'ın saygın ailelerinden birinin oğludur. Tahran'da bir Fransız kolejinde okur. 1926-30 yıllarında öğrenimini Paris'te sürdürür ve Paris'te yazmaya başlar. Yurduna dönünce ailesinin nüfuzundan yararlanmaz, sıradan bir kâtiplik yapar. Edebiyat toplulukları kurar; eski İran tarihinin metinlerini aslından okuyabilmek için Hindistan'a gider, Pehlevice öğrenir.

Genelde İkinci Dünya Savaşı sonrasının ümit ve ümitsizlikleri, siyasal ve sosyal değişiklikler; özelde ise düşmanlıklar, gözden düşmeler, kovuşturmalar yaşar. Çıkar yol bulamayıp yeniden Paris'e gider. Başbakan olan eniştesinin katledildiği haberi, boşluk ve bunalımdaki Hidâyet'i son karara iter:

"Paris'te günlerce, havagazlı bir apartman aradı..."[2]

Birkaç cümle ile anlatılan bu hayat hikâyesinde İran'dan çıkan, Batı'yı tanıyan Hidâyet'in okumaları, etkilenmeleri işin derinleşen yönüdür. Jean-Paul Sartre'ı, Kafka'yı okuyup onlardan çeviriler yapması, Poe, Zweig, Rilke izlerinin eserlerinde görülmesi de önemli. Hidâyet, gözden kaçırılmaması gereken bir yazar.

[1] Sâdık Hidâyet, *Kör Baykuş*, (Behçet Necatigil, "Türkçede Çağdaş İran Edebiyatı ve Doğumunun 75. Yılında Sâdık Hidâyet", *Milliyet Sanat Dergisi*, s.283, 26.06.1978.), YKY, İstanbul, Ağustos 2001, s.11.

[2] Sâdık Hidâyet, a.g.e., s.10.

Peki, bu yazı ne anlatır? Bu yazı, Kör Baykuş'un çağrıştırdıklarını, düşündürdüklerini anlatır. Okurunun gözünden Kör Baykuş'u anlatır.

Kör Baykuş, okundukça çoğalan kitaplardan. Tıpkı Küçük Prens gibi. Her okuyuşta yeni anlamlara kapı aralayan bir zenginliğe ve katmanlara sahip. Bu bağlamda kitaba bütünlük içinde bakıldığında hem okuma boyunca hem de kitap bitirilip kapatılınca görülen şu olur: Doğu'nun masalsı atmosferi ile Batı'nın bunalımını bir araya getirmiş, tam anlamıyla kaynaştırmış bir eser vardır elimizde. Bir yanımızda Â'mâk_1 Hayâl esintileri varken diğer yandan Kafka bastırır: "Geceleri derin, boş bir uykuya gömülmeden az önce, varlığım iki dünyanın sınırında dalgalarla çırpınırken, hülyalara dalıyordum. Bir anda kendiminkinden farklı bir varlığı aşip geçiyordum. Bir başka hava soluyor, kendimden kaçmak, kaderimi değiştirmek ister gibi uzaklara gidiyordum. Ancak gözlerimi yumunca gerçek dünyam çıkıyordu karşıma..."(s.48) diye devam eden cümleler, romandaki kişiler iç içe geçerken aynı yürüyüşler, evler, karanlıklar, yüzünü kapatıp sığınma, kaçma arzuları, ölü kızda karısının kardeşine karşı hissettiği buruk ve serinletici tat, afyonla kendinden geçmiş birinin oradan oraya uçan hayali... Okurken de insanı boşlukta uçma duygusuna ulaştırır ve bir rüya içinde Â'mâk_1 Hayâl'e götürür. Kitaptaki o genel karamsarlıkla Kafka hep yanı başımızdadır zaten.

(Bir not: Bu yazıyı yazdıktan sonra Cemal Süreya'nın Günler adlı eserini okurken 641. Gün'de okuduğum yazının beni ziyadesiyle mutlu ettiğini söylemeliyim: "Nuri'nin Amerika'dan yolladığı Kör Baykuş'u (Sadık Hidayet) okurken bir elimde de Şehbenderzade Filibeli Ahmet Hilmi'nin Â'mâk_1 Hayâl'i bulunsun istiyorum nedense. Sanki ikisini birden okursam daha iyi olacak. Â'mâk_1 Hayâl'i on yedi, on sekiz yıl önce okumuştum. Her şeyini unuttuğum bir kitap. Bir tat, bir iki soru kalmış. Onların Kör Baykuş'a bir ilgisi mi var yoksa? Bazı kitapları bütünüyle unutuyorum. Bazıları aynen kalıyor."[1])

İlk cümleden itibaren insanı saran boşluk ve yalnızlık duygusu roman boyunca kendini gösterir: "Lakin tek korkum: Yarın ölebilirim kendimi tanıyamadan." (s.15) cümlesi arayışlarının hepsinden kendine ulaşmaya çalışanların en derin sorusunu tüm sadeliği ile anlatır.

Afyon tiryakisinin romanın ilerleyen sayfalarında da göreceğimiz karısı, dadısı ya da diğer insanlar tarafından itildiğini, yalnızlaştırıldığını; acizlik, zavallılık hissini daha baştan veren, insanlardan uzaklaştıran cümleler görürüz: "Bana benzeyen, görünüşte bende ihtiyaçlara, tutkulara, arzulara sahip bu insanlar niçin kırarlar beni?..." (s.16) Cümlelerde kendi hikâyemizi, kendi kırılmalarımızı buluruz.

[1] Cemal Süreya, *Bütün Eserleri, Günler*, YKY, İstanbul, Ağustos, 1996.

Bir romanın bir şiiri çağrıştırması desek... Bir roman başka romanları çağrıştırır, farklı yazarların izi sürülebilir romanda ama kimi cümlelerin doğrudan şiire götürmesi çok da alışıldık bir şey değildir.

“Düşsem yıkılsam tarifsiz bir mutluluk olurdu benim için” (s.23) cümlesi,

“Sana kullanılmamış bir gök getirsem”,

“Ellerini bir tutsam ölsem

Eksiksiz ölürdüm.” dizelerini;

“Ayaklarımın altında yer sarsılıyor” (s.23) cümlesi,

“Elimi tut yoksa düşeceğim

Yağmur götürecek beni

Yoksa beni”,

“Haftalar ellerimde ufalıyor

Ne yapsam, ne tutsam, nereye gitsem” dizelerini çağrıştırır Attila İlhan’dan.

Hidâyet’in birçok yerde sözünü ettiği evler, duvarlar ve ağaçların insanın içine saldırdığı ürperti, örneğin “Eğri büğrü dallarıyla eciş bücüş ağaçlar, karanlıkta kaymak ve yere devrilmek korkusundan el ele tutuşmuş gibiydiler. (s.33)” cümlesi Necip Fazıl’ın vehimlerini, buhranlarını getirir dizeler hâlinde:

“Kara gökler kül rengi bulutlarla kapanık;

Evlerin bacasını kolluyor yıldırımlar.”

“İçimde damla damla bir korku birikiyor;

Sanıyorum her sokak başını kesmiş devler...

Üstüme camlarını, hep simsiyah, dikey;

Gözüne mil çekilmiş bir âmâ gibi evler.”

Hidâyet’in felsefesinde filozofları anımsarken şiiriyetinde Ömer Hayyam’ı görmemek imkânsızdır. Aynı kültürün, aynı düşünce çilelerin farklı zamanlarda kendini göstermiş sanatçıları olarak karşımızda tüm güçleriyle dimdik dururlar. Romanın ilk bölümlerinde duvardaki yarıktan bakınca gördüğü siyah entarili kız, kızın eğilip elindeki mavi gündüzsefasını ihtiyara uzatmasındaki masalsı hava (s.18-19); uyanınca gördüğümüz kimi görüntülerin “Dışarıdaki havuzda bir gün ışığı, odamın penceresinden yansımsı, tavanda titreşiyordu.” cümlesinde olduğu gibi sadelikle dile getirilmesi, bu dile getirilişteki sehli mümteleniyi ta içimizde duymamızı sağlar. Ayrıntılandırmayı -Hidâyet’in “Hayyam’ın Terâneleri” adlı eserinden yola çıkarak onu en iyi anlayan ve anlatanlardan olduğunu makalelere bırakarak Hayyam’ın şu dizelerini yazmayı tercih ediyorum:

“Şu testi de benim gibi biriydi;

O da bir güzele vurgun, dertliydi.

Kim bilir, belki boynundaki kulp da

Bir sevgilinin bembeyaz eliydi.”

Bir de yazarı tanıtırken sözü geçen Rilke'den etkilenmeleri göz ardı etmemek gerekir: “Cansız nesne ressamının işiydi.” (s.26) ifadesi ya da “Yastığımdaki tüylerin hançer yüzlerine dönüşeceği, ceketimdeki düğmelerin alabildiğine büyüyüp birer değirmen taşı gibi olacağı ve ekmeğin yere düşerse cam gibi kırılacağı korkusu...” (s.65) diyerek dönüşen nesnelerin ürperticiliğinin anlatılması Rilke'deki nesneyi yazma durumunu çağırıştırır. Genel bir bakışla Rilke'nin şiirinin izleri romanın bütününde de hissedilebilir aslında. Çok ayrıntıya girmeden burada ipuçlarını vermenin yeterli olacağı kanaatindeyim. Rilke'den alınan şu dizeler kitap okunduğunda daha da bütünlük ve anlam kazanacaktır:

Sen Daha Başından

“-Sen kollarıma asla gelmemiş sevgili,
Sen yitirilmiş olan daha başından
Senin hangi şarkılar gider hoşuna
Hiç öğrenemedim. Vazgeçtim ben seni
Gelecek anın kabaran dalgaları içinde
Tanımaya çabalamaktan-”

Budur Benim Çabam

“-Budur benim çabam, bu:
Adanmak özlem çekerek
Dolaşmaya günler boyu
Güçlenip genişlemek derken
Binlerce kök salarak
Kavramak hayatı derinden
Ve ortasından geçerek acının
Olgunlaştırmak hayatın ta ötesinde
Ta ötesinde zamanın!..”

Sen Daha Başından

“...rastgele geçtiğim sokaklar
sen onlarda az önce yürümüş ve gözden kaybolmuşsun.
Ve bazen, bir dükkânda, aynalar hâlâ sersemlemiş”

Elbette farklı şairleri bulmak, onları hissetmek de mümkündür. Her okuyuşta başka şairlere yol alabileceğimiz gibi okumalarımızla şiir dünyamız genişledikçe bu devam edebilir. Göz ardı edilmemesi gereken nokta; kimi cümlelerin sadece şiirleri çağırıştırması değil, eserin kendisinin bütünüyle şiirsel olmasının eserin etkileyiciliğini ve değerini artırmasıdır.

Bir başka yönüyle esere baktığımızda akıl işi, incelikli benzetmeleri ve ifadeleri görmemek mümkün değildir: “Kapıyı bir ölü ağız gibi açık bırakmıştı.” (s.19), “Saçlarını yıkadığı su ancak tılsımlı bir mağaradan çıkabilirdi.” (s.21), “Gözyaşı selinde siyah elmaslar gibi yüzen ıslak, ıslık ıslık gözlerinden de hayatımın bütün ıstıraplı, macerasının kayıp gittiğini gördüm.” (s.23), “Duvarlarda ne vardı ki ta kalbine kadar üşütüyor, ürpertiyordu insanı.” (s.29), “Karanlıkta kaymak ve yere devrilmek korkusundan el ele tutuşmuş gibiydiler.” (s.33), “Ömrüm bir oduna benziyor, ocaktan düşen bir oduna: diğerlerinin dumanından, soluğundan boğulmuş.” (s.38), “Öldüm mü upuzun parmaklarım olsun istiyordum: O uzun, hassas parmaklarla kendi zerrelerini bir bir toplar, avuçlarımda saklar...”(s.63) gibi daha birçok cümlede güçlü bir anlatım kendini gösterir.

Kitaptaki “Tanrı gerçekten var mı, yoksa kutsal imtiyazlarının korunmasını gözetken bu yeryüzü güçlülere tarafından, vatandaşlarını daha rahat sömürebilmek için, kendi tasarılarına göre mi yaratılmıştır; yeryüzünün gökyüzüne bir yansıması mıdır...” sorgulaması (s.58) bize de kendi tanrılarımızı düşündürür. Neleri tanrı yapıyoruz, her dönemde insanlara hükmetmek için neler uyduruyoruz... Demek ki hiç değişmedi, değişmeyecek derken uyanışlarımıza bir kez daha memnun oluruz. Bir yandan da Doğu klasiklerinden okuduğumuz Menfalutî’nin “Erdem Nerede” kitabını hatırlarız. Orada kadın ve erkeğin yerini sorgularken “din” algısı ile dayatılanların ne olduğunu düşünür, bunun bir de Kör Baykuş’ta böylece ortaya konulduğunu görürüz.

Hastalık ve sağlık durumlarında ölüme bakışın karşımıza çıkması bizi çok açık bir gerçeğe bir anda ve ürperterek ulaştırır. Ölüm fikrinin bu kadar sarsıcı anlatıldığı kaç kitap okuduk, diye sorarız kendimize. Hayat yolculuğunda öğretilen tüm o kutsal bilgilerin ölümün ve ölüm korkusunun karşısında gevşek, çocukça ve etkisiz kalması (s.58); buna rağmen ölümden bulunan ümit (s.63), “ölümün çocukları” (s.64) olmamız kaçınılmazı bize tüm çıplaklığı ile gösterir.

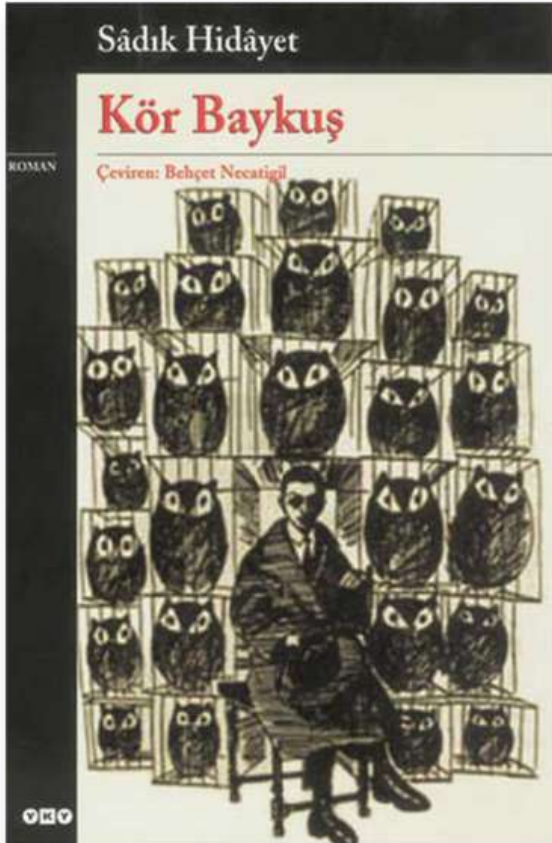
Ve nihayet tiryaki, kendini baykuşa benzetir: “...ben bu gölgelerin içinde hapsedilmiştim. Bir baykuşa benziyordum, ama iniltiğim boğazımda takılıp kalıyordu... Şayet baykuş da hasta olsa benim düşündüğüm şeyleri düşünür. Duvardaki gölgem tıpkı bir baykuş gölgesiydi ve iki büküm eğrilmiş, yazdıklarımı dikkatle okuyordu...” (s.76) Birbirine karışmış nesneler ve insanlarla iç içedir. Kendi gerçekliğinden daha güçlü hâlde onların gölgeleri vardır. Gölgelerin içine hapsedilmiştir. Karanlıkta sadece bekleyen, sadece gören, duyan ancak hiçbir şeye müdahale edemeyen bir baykuştur o. Tıpkı kendisiyle körebe oynayan kız çocuğunun sesini duyar gibi, görür gibi... Ancak kördür, çünkü gerçekler bu esriklik içinde görünmez olur. Ağaca değil de duvara tünemiş korku salan bir baykuş gölgesidir kendi varlığı.

Bu çıkmaz içinde kurtuluşun olmadığı bir sona ulaşır: “Hissettim ki benim düşüncelerim de dayanıksız bir avuç kor gibidir, kül olmuştur, üflemeye bakar.” Güzelliği ve gerçeği arama çabasından mahvolup giden adam, sonunda bizzat kötülük ifriti olur çıkar.[1]

Son söz olarak Sâdık Hidâyet’in ölümünden az önce kaleme aldığı hikâye taslağı: “Annesi “salgı salamaz ol!” diye beddua eder yavru örümceğe. Küçük örümcek de ağ yapamayınca ölüme kurban gider.” Bir “küçük öykü” biçiminde olan bu taslak insan hayatının da Kör Baykuş’un da özünü vermez mi?

Kör Baykuş, Sâdık Hidâyet
(Çeviri: Behçet Necatigil)
YKY, İstanbul, Ağustos 2001

[1] Sâdık Hidâyet, Kör Baykuş, (Bozorg Alevî “Sâdık Hidâyet’in Biyografyası”), YKY, İstanbul, Ağustos 2001, s.88.

CAM GÖBEĞİ

Emel Koşar

Temaya
bâhil

kim bilebilir ki ipeğe dönüştüğümü
 yıldızlara sarındığımı
 gecelerim hüznün ürünü
 yerde bırakmıyor ahımı dalgın küre
 gölgede bırakıyor Helen yayı günümü
 bürünemem yeni bir surete
 ceviz perdesi gibi sağlam
 kraliçe sendromum kendine dönük
 dindiremem neftî öfkemi
 bana bir kapı aç tan vakti
 defneye sor son gülüşümü
 tehlikeli dönemeçte nazende
 kaderin perde indi gözüne
 açığa çıkıyor ülserleşmiş dilek
 felekten payını alıyor hâkî iklim
 kaç yar uzaktasın?
 bak yükseliyor ateş tuğlası sular
 bulutlara uç fildişi köpüklerle
 sorsalar aşkı seçerim bir kalemde
 ıtırşahi hayal et kışın eteklerinde
 gelgitleri, ahşabın pişmanlığını
 çiçeği burnunda başakların
 kömürleşmiş doğası koyu renklerin
 nöbet tutuyor kalender gölde
 işgal ediyor zihnimi zindanlar
 taşa kazıyorum her zerremi
 zalim diyorum zalim
 kim bilebilir ki bahara erer miyim?

TABUTA SIĞMAYA ÇALIŞAN Ahmet Menteş

ya da ölümü sıradanlaştıran gölgenin şarkısı
yarısını yaşasın diye ödünç verilmiş olanın
birden elden çıkışı ya da
tabutun hafifliğini gören taşıyıcıların
şaşkınlığı
hiç geçmeyen ikiayaklı biliyor
bir durak ötesi körpe bir mezar
dünyanın düz olduğuna inanarak ölenler
soyundan
rüyayı ancak uyanınca gören
güneşten payını alamamış
saydam bir cisim gibi soğuk ve geçirgen
incir ağaçlarının uzun yaşamını düşlerken
küllü suyla çamaşır yıkanan çağlara dönen
bir adam
ki kalbi geceleri kafes, gündüzleri kuştur
kendini hapseder kendine
ve kurtulduğunu sanır kendinden
ölüme inandığı kadar
inanır aristo'yu öldüren zakkumun
dünyanın griliğinden usanmış olduğuna